

Programul de Revitalizare Urbană a orașului Anenii Noi

2023-2028

Acest document a fost elaborat în cadrul proiectului nr. 309/2017/M3 „Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională a Moldovei 2016-2020 în domeniul politicii urbane și de dezvoltare urbană” (2017 – 2019), implementat de Ministerul Investițiilor și Dezvoltării Economice a Poloniei, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova și Solidarity Fund PL în Moldova. Proiectul este cofinanțat în cadrul programului polonez de cooperare pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone - Polish aid.

Primăria oraşului Anenii Noi

Date de contact:

Persoana responsabilă de revitalizare urbană

Tatiana GUZO

Telefon: 069325035

Email: guzotatiana@gmail.com

Programul de revitalizare urbană a oraşului Anenii Noi a fost elaborat în baza principiilor de participare, transparenţă şi parteneriat. Programul a fost aprobat la şedinţa Consiliului Local **nr. din 2023**

CUPRINS:

Lista abrevierilor.....	4
Lista figurilor și hărților.....	5
 I. Introducere	
1.1. Descrierea generală a orașului.....	6
1.2. Conceptul de Revitalizare Urbană.....	6
1.3. Legăturile programului cu documentele strategice naționale.....	8
 II. Analiza orașului – determinarea zonelor degradate și a zonei de revitalizare	
2.1. Delimitarea zonelor orașului.....	10
2.2. Descrierea metodologiei de studiu.....	11
2.3. Analiza diferențelor între părțile orașului.....	12
2.3.1. Sfera socială	
2.3.2. Sfera economică	
2.3.3. Sfera de mediu	
2.3.4. Sfera spațial-funcțională	
2.3.5. Sfera tehnică	
2.4. Identificarea zonelor degradate.....	17
2.5. Determinarea zonei de revitalizare.....	19
 III. Analiza aprofundată a zonei de revitalizare	
3.1 Descrierea zonei de revitalizare urbană.....	21
3.2. Analiza situației din anumite perspective.....	21
3.2.1. Sfera socială	
3.2.2. Sfera economică	
3.2.3. Sfera de mediu	
3.2.4. Sfera spațial-funcțională	
3.2.5. Sfera tehnică	
 IV. Viziunea și obiectivele de dezvoltare a zonei de revitalizare	
4.1.Viziunea de revitalizare.....	28
4.2.Obiectivele programului de revitalizare.....	29
 V. Proiectele de revitalizare urbană	
Proiecte de bază.....	31
Proiecte complementare.....	36
 VI. Cadrul financiar.....	42
 VII. Implementarea și managementul programului de revitalizare	43
 VIII. Monitorizarea și evaluarea implementării programului	45
 Anexe.....	46

LISTĂ DE ABREVIERI

ADR – agenție de dezvoltare regională

APL – autoritate publică locală

MADRM – Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (în prezent Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale)

POR Centru – Program Operațional Regional Centru

PRU – Program de revitalizare urbană

PUG – Plan Urbanistic General

SNDR - Strategia Națională de Dezvoltare Regională

VM – valoare medie

LISTA FIGURILOR ȘI TABELELOR

Figura 1. *Harta poziționării or. Anenii Noi pe harta Republicii Moldova*

Figura 2. *Harta zonală a or. Anenii Noi*

Figura 3. *Amplasarea agenților economici*

Figura 4. *Amplasarea instituțiilor educaționale*

Figura 5. *Amplasarea pe harta orașului a zonei degradate*

Figura 6. *Intensitatea fenomenelor negative în zonele or. Anenii Noi*

Figura 7. *Viziunea de revitalizare a zonei nr. II*

Figura 8. *Scopul și obiectivele Programului de revitalizare a or. Anenii Noi*

Figura 9. *Schema de management a Programului de Revitalizare*

Tabel 1. *Populația și suprafața celor 3 zone ale orașului Anenii Noi*

Tabel 2. *Analiza indicatorilor sociali*

Tabel 3. *Analiza indicatorilor economici*

Tabel 4. *Analiza indicatorilor de mediu*

Tabel 5. *Analiza indicatorilor spațiali-funcționali*

Tabel 6. *Analiza indicatorilor tehnici*

Tabel 7. *Prezentarea indicatorilor negativi în zona degradată*

INTRODUCERE

1.1. Descrierea generală a orașului

Orașul Anenii Noi este o localitate urbană amplasată în zona de Centru a țării, la 36 de km Sud-Est de capitala Republicii Moldova și este reședința raionului cu aceeași denumire.

Orașul e situat în lunca râului Bîc, un afluent al Nistrului și are o poziție geografică foarte strategică generată, atât de apropierea de două orașe importante Chișinău și Tighina, cât și de conexiunea cu importante trasee naționale destinate transportului rutier și celui feroviar.

Denumirea orașului provine de la regionalismul *anină* (plural - *anini*) care semnifică nisip. Inițial, așezarea cuprindea doar câteva case și era cunoscută sub denumirea de Anini, pornind de la terenurile nisipoase din lunca Bîcului. Mai târziu, denumirea a căpătat sufixul ”-eni” tipic toponimiei românești și determinativul ”Noi”, indicând o așezare nouă.

Anenii Noi a fost atestat documentar pentru prima oară la 27 iunie 1731 cu denumirea Pașcani pe Bîc, iar la 27 aprilie 1833 se precizează că Anina și Pașcani pe Bîc reprezintă, de fapt, aceeași localitate. În 1887 mai multe familii de coloniști germani se stabilesc pe moșia Anenilor, formând cătunul Nicolaevca Veche, contribuind la valorificarea potențialului economic al regiunii. Ceva mai târziu, în zonă ajung și coloniștii ruși care se stabilesc aparte, întemeind cătunul Nicolaevca Nouă. În anul 1926 Nicolaevca Nouă își schimbă denumirea în Anenii Noi, iar Nicolaevca Veche în Anenii Vechi. În anul 1940 coloniștii germani părăsesc regiunea și se întorc în Germania, lăsând 106 de gospodării cu 120 de case frumoase și 1713 de ha de pământ arabil.

În anul 1965 localității i s-a acordat statutul de orașel. În 1969 avea 6.500 de locuitori. Această creștere a populației se datorează deschiderii mai multor întreprinderi industriale și instituții social-culturale, dar și faptului că în componența orașelului intrau și satele Albinița, Ruseni, Beriozchi. Din anul 1991 orașul devine centru raional, iar în perioada 1999-2003 face parte din județul Chișinău, redobândindu-și statutul de centru raional ca rezultat a reformei administrativ-teritoriale din anul 2003. În prezent orașul are în administrarea sa 5 localități rurale: Albinița, Beriozchi, Hîrbovățul Nou, Ruseni, Socoleni, având o suprafață totală de 5 193 de ha și numărând circa 10 872 de locuitori.

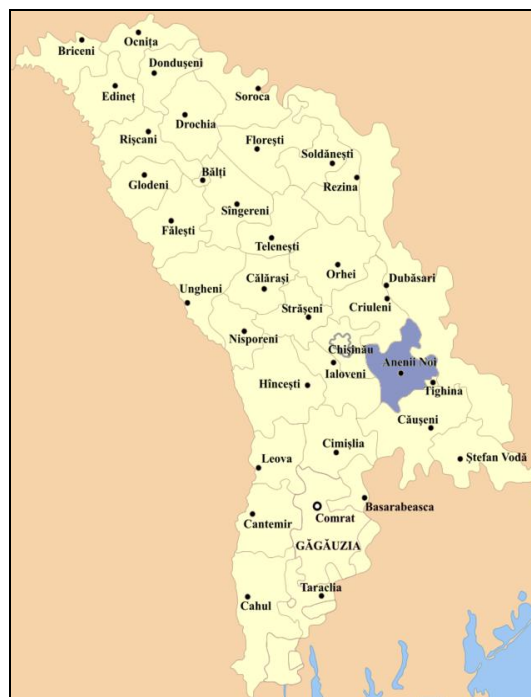

Figura 1. Poziționarea or. Anenii Noi pe harta Republicii Moldova

1.2. Conceptul de Revitalizare Urbană

Revitalizarea urbană reprezintă un proces complex bazat pe abordarea „de jos – în sus” menit să identifice, atât problemele existente la nivel de comunitate, cât și potențialele soluții pentru aceste probleme, valorificând în acest sens întregul potențial al comunității – uman, economic, tehnic, etc.

Implementarea conceptului de Revitalizare Urbană în Republica Moldova a fost condiționată de prevederile Legii nr. 239 din 2016 pentru aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională 2016-2020 și a fost inițiată activ în perioada 2017–2019, în cadrul proiectului „Suport pentru administrația Republicii Moldova în implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională pentru anii 2016–2020 prin dezvoltarea urbană integrată și sustenabilă”, cofinanțat din fondurile programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor de Externe al Poloniei, coordonat de Ministerul Fondurilor și Politicii Regionale din Republica Polonia și implementat în parteneriat cu actualul Minister al Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova (MIDRM) și Solidarity Fund PL în Moldova.

Orașul Anenii Noi a obținut oportunitatea de a implementa conceptul de Revitalizare Urbană și de a beneficia de asistență tehnică în procesul de elaborare a Programului de Revitalizare Urbană (PRU) în anul 2022, ca rezultat al unui concurs lansat de Agenția de Dezvoltare Regională Centru (ADR Centru) în cadrul proiectului „Acordarea asistenței autorităților publice locale urbane din RDC în consolidarea capacităților administrative și de planificare în procesul de dezvoltare și revitalizare urbană” și completând, astfel, lista celor 12 orașe (din 14) din Regiunea Centru care și-au elaborat deja propriile Programe de Revitalizare Urbană. În orașul Anenii Noi procesul de revitalizare a demarat cu desemnarea persoanei responsabile de revitalizarea urbană (*dispoziția primarului nr.130 din 07 iulie 2022, anexa 1*) – Tatiana Guzo, specialistă superioară în domeniul atragerii investițiilor și crearea Comitetului de Coordonare (*dispoziția primarului nr.154 din 01 august 2022, anexa 2*), format din: Lidia Filipovici – arhitectă, Serghei Moroz – viceprimar, Valentina Chemscaia – viceprimară, Alexandr Dolbuș - director ÎMDP ”Apă-Canal”, Svetlana Gonciar – specialistă principală în domeniul funciar, Victor Screpeț - specialist principal în domeniul recrutării, încorporării, tineretului și sportului și Ala Curbet - asistentă socială.

Foto 1. Prima ședință de lucru în cadrul PRU

Procesul de elaborare a Programului de Revitalizare a fost bazat pe principiul transparenței, consultării și implicării și realizat în 5 etape, în perioada iulie 2022 – decembrie 2022:

- delimitarea zonelor orașului, colectarea și analiza indicatorilor clasificați în 5 categorii (social, economic, de mediu, spațial-funcțional și tehnic) în vederea identificării zonei de revitalizare
- analiza aprofundată a zonei de revitalizare cu identificarea problemelor și a potențialelor soluții, un rol important revenindu-i Comisiei Consultative (constituită din 7 membri: doi locuitori din diferite mahalale ale zonei, directoarea Centrului de Creație a Elevilor ”Ciocârlia”,

directoarea Centrului Maternal, directoarea Centrului de Sănătate și doi agenți economici, anexa 6).

- avizarea Programului de Revitalizare Urbană de către Agenția de Dezvoltare Regională Centru
- consultarea publică a Programului de Revitalizare Urbană
- aprobarea Programului de către Consiliul orașenesc, decizia nr. 00 din 00.00.2023 (anexa 8)

Astfel, PRU a or. Anenii Noi este un document operațional și de planificare strategică pentru perioada 2023-2028 în domeniul revitalizării urbane, ce definește obiectivele, direcțiile de activități și proiectele de revitalizare, precum și principiile mecanismelor de coordonare și management, monitorizare și evaluare ale programului. Punerea în aplicare a acestuia va contribui la reabilitarea zonei de revitalizare selectate într-un mod cuprinzător și integrat, ținând cont de nevoile și așteptările comunității locale. Un instrument pentru asigurarea implementării reușite a programului, precum și un element esențial la etapa de elaborare a PRU este procesul participativ și implicarea activă a locuitorilor zonei. În acest sens, **scopul prezentului PRU** constituie **sporirea calității vieții locuitorilor din zona de revitalizare, prin implicare și asociere comunitară și reabilitarea elementelor de infrastructură urbană**. Programul a fost întocmit în conformitate cu „*Linii directoare privind revitalizarea urbană în Republica Moldova*” elaborat de MADRM din Republica Moldova și „*Ghidul privind revitalizarea urbană pentru orașele din republica Moldova*”.

1.3. Legăturile programului cu documentele strategice naționale

Conceptul de Revitalizare Urbană și principiile acestuia se regăsesc în Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2022-2028 (SNDR), aprobată în ianuarie 2022, care urmează să fie implementată prin intermediul Programelor Operaționale Regionale (POR) pentru regiunile de dezvoltare Centru, Nord, Sud și UTA Găgăuzia, inclusiv în Programul Operațional Regional Centru 2022-2024.

Strategia este focusată atât pe susținerea regiunilor defavorizate, cât și pe creșterea competitivității între regiuni. Respectiv, una dintre prioritățile SNDR 2022-2028 constă în sprijinirea procesului de reindustrializare și îmbunătățire a condițiilor de trai în orașele mici - ca premisă pentru revitalizarea economică și socială a zonelor rurale proxime.

Respectiv, toate acțiunile propuse spre realizare de POR Centru vor fi orientate spre reabilitarea infrastructurii urbane, sprijinirea mobilității bunurilor și persoanelor, revitalizarea urbană, îmbunătățirea serviciilor urbane etc. Totodată, acestea vor urmări îmbunătățirea mediului antreprenorial în vederea inițierii/extinderii afacerilor, crearea locurilor de muncă, sporirea atractivității turistice a orașelor, etc. Toate luate împreună au drept scop transformarea orașelor mici în catalizatoare a procesului de dezvoltare socio-economică în regiune.

Programul de Revitalizare Urbană este în strânsă concordanță cu cel mai important document de politici locale – **Planul strategic de dezvoltare socio-economică a orașului Anenii Noi 2022-2026** (actualizat prin Decizia Consiliului Local nr.6/7 din 03.12.2021) care promovează principiile dezvoltării durabile la nivel de comunitate prin consolidarea capacităților administrației publice locale și implicarea cetățenilor, prin promovarea unei guvernări locale eficiente și responsabile și a unui proces decizional participativ.

Programul de Revitalizare Urbană va contribui la realizarea obiectivelor strategice I, IV, V și VI din Planul Strategic:

- I. Implementarea, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii de utilități publice a orașului Anenii Noi;
- IV. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al orașului;
- V. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale;

- VI. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern, transparent și implicarea localnicilor în procesul de luare a deciziilor.

Trebuie de menționat că atât Programul de Revitalizare Urbană, cât și Planul strategic de dezvoltare socio-economică a orașului Anenii Noi își propun să contribuie la:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale locuitorilor orașului;
- dezvoltarea infrastructurii orașului;
- sporirea atractivității orașului, atât din punct de vedere economic și social, cât și din punct de vedere estetic;
- implicarea sectorului privat și a celui asociativ în procesul de dezvoltare a orașului.

II. ANALIZA ORAȘULUI ANENII NOI

2.1. Delimitarea zonelor oraşului

În vederea realizării unei analize a oraşului Anenii Noi, acesta a fost împărţit pe zone (unităţi urbane). Împărţirea a fost făcută în baza mai multor principii:

- proportionalitatea, atât ca suprafaţă, cât şi ca număr de populaţie,
- împărţirea naturală generată de factori spaţiali dar şi de tradiţii,
- posibilitatea obţinerii datelor,
- limitele cadastrale ale oraşului

şi ținând cont de proiectul-schiță al Planului Urbanistic General (PUG), în condițiile în care acesta vizează doar zona centrală a oraşului.

Ca rezultat, am delimitat oraşul Anenii Noi în trei unităţi urbane (zone) care coincid cu cele trei secţii de votare, atât din punct de vedere teritorial, cât şi din punct de vedere al numărului de populaţie, fapt ce ne-a permis să obţinem mult mai uşor datele necesare pentru realizarea studiului.

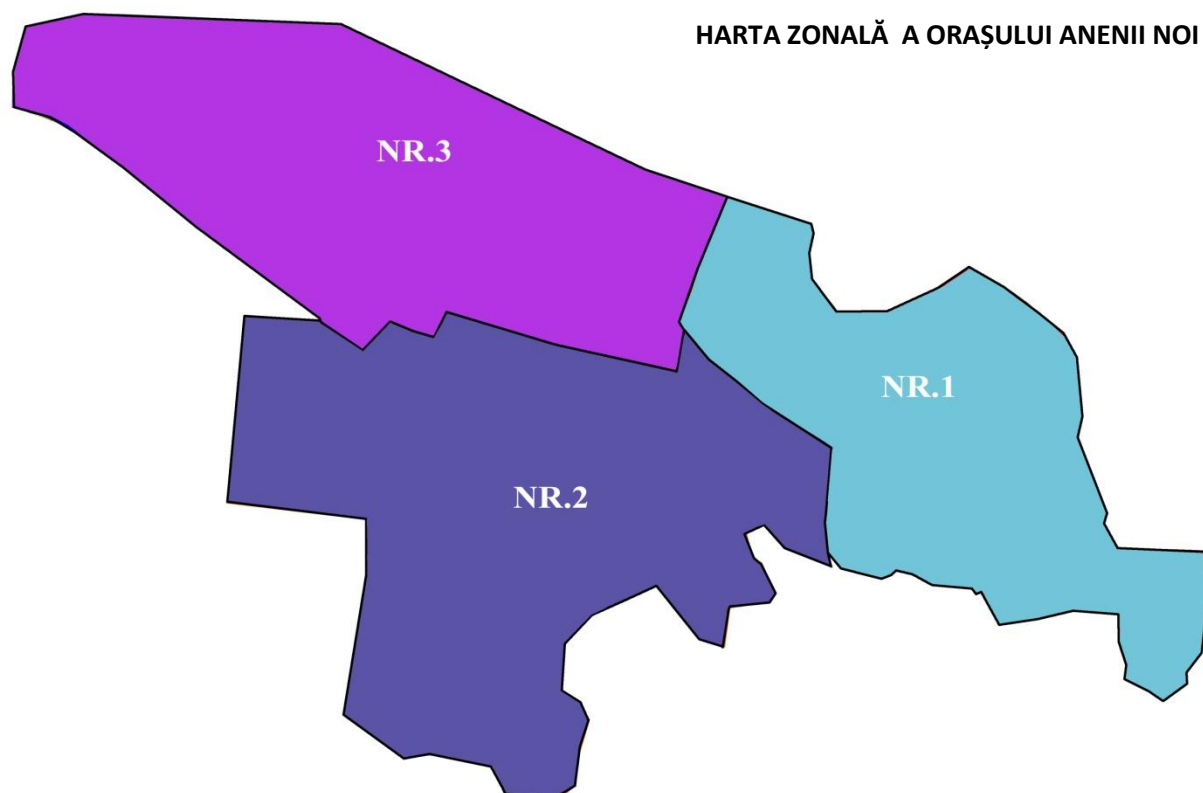

Figura 2. Harta zonală a or. Anenii Noi

Zona I - cea mai veche zonă a oraşului, cu cea mai mică suprafaţă şi cu cel mai mare număr de populaţie, care se întinde din centru spre periferie. În centru sunt concentrate mai multe unităţi economice, inclusiv cel mai mare magazin alimentar din oraş şi piaţa agricolă, dar şi Casa raională de cultură cu Biblioteca raională, Stadionul raional cu Şcoala sportivă, Centrul de reabilitare şi integrare socială, un liceu, o instituţie preşcolară şi Şcoala de Arte. În această zonă predomină casele la sol, multe dintre care - construite în secolul trecut. În ultima perioadă, în zonă au fost reabilite mai multe porţiuni de drum, dar situaţia la acest capitol rămâne a fi încă complicată, îndeosebi în regiunea de pantă a zonei unde este amplasat şi cimitirul şi care deseori este inundată de apele fluviale.

Zona II – este cea mai nouă zonă a orașului, amplasată în mare parte - în pantă. Este cea mai mare ca suprafață zonă, dar cea mai puțin populată. În această zonă se află Spitalul raional și Centrul de Sănătate, un Centru Maternal, dar și Centrul de Creație a Elevilor. Pe teritoriul acestei zone în perioada sovietică a activat o fabrică de conserve care ulterior a falimentat iar terenul și construcțiile acesteea rămân și în prezent neutilizate. La periferia zonei se află cele mai noi cartiere rezidențiale ale orașului care, din păcate, nu sunt valorificate pe deplin, deținătorii terenurilor fiind plecați peste hotare. În ultimii ani, în zonă, a fost renovată o porțiune de apeduct, dar problema mai rămâne a fi actuală, de rând cu problema lipsei rețelei centralizate de canalizare.

Zona III – este o zonă care se întinde din centru spre periferie, aici fiind concentrate cele mai multe blocuri de locuit (maximum 5 etaje), inclusiv 2 blocuri noi date recent în exploatare. În această zonă sunt amplasate două instituții de învățământ general, o instituție de educație timpurie, dar și unitatea de pompieri recent reconstruită. Tot aici este situată și o stație electrică de distribuție dar și un parc aflat în proces de reamenajare care include și câteva canale acvatice. Spre periferia zonei sunt concentrate și mai multe secții de producere, atât din industria alimentară, cât și din industria grea.

Tabel 1. *Populația și suprafața celor 3 zone ale orașului Anenii Noi*

Nr.	Denumirea zonei	Nr. de locuitori	Suprafața (ha)
1	Zona I	3195	130
2	Zona II	2370	197
3	Zona III	2753	178,8
TOTAL		8318	505,8

2.2. Descrierea metodologiei de studiu

Analiza celor 3 zone a fost efectuată prin prisma a 5 categorii de indicatori: **sociali, economici, de mediu, tehnici și spațiali-funcționali**. Indicatorii au fost colectați de la instituțiile și specialiștii de resort, fiind de natură atât cantitativă, cât și calitativă. Ulterior, aceștia au fost verificați/comparați prin intermediul surselor alternative, inclusiv - discuțiile cu oamenii de rând. Toți indicatorii, la nivel de fiecare zonă, au fost raportați la 1000 de locuitori – pentru o imagine mai relevantă și mai clară privind situația pe zone raportată la situația pe oraș. Pentru a putea compara și înțelege în care zonă se înregistrează procese negative am oferit datelor brute un punctaj. Pentru calcularea punctajului, drept valoare de bază a servit media pe oraș (VM) căreia i-a fost atribuită valoarea „0” (zero), iar datele pentru fiecare indicator, separat per zonă au fost comparate cu VM. Dacă coeficientul denotă o situație mai bună decât media pe oraș, atunci i se atribuie punctajul zero, fiindcă demonstrează o situație pozitivă, pe când scopul PRU este determinarea zonelor cu acumulări de probleme, de aceea vom atrage atenția la fenomenele negative. Dacă indicatorul per sector comparativ cu VM pe oraș denotă o situație/un proces negativ, atunci sectorului i se atribuie un punctaj mai mare (de câte ori problema este mai intensă decât media pe oraș). Adică fiecare indicator este analizat separat, căci aceleași cifre în unele situații reprezintă o situație/un proces negativ, în altele pozitiv. Adică, un punctaj mai mare, denotă o concentrare sporită a problemei în zona respectivă.

Pe lângă datele cantitative analizate, diagnoza are la bază și informații calitative acumulate în urma discuțiilor cu specialiștii pe domenii (polițiști de sector; inginerul cadastral; asistentul social; specialistul relații cu publicul; specialistul în construcții, servicii comunale și

drumuri), dar în special în urma vizitelor în teren – prin discuții directe cu localnicii privind condițiile de trai și observarea directă a realității din zonele orașului.

2.3. Analiza diferențelor între părțile orașului

2.3.1. Sfera socială

Domeniul social este sfera cea mai importantă pentru a înțelege cum trăiesc oamenii din oraș. La fel, sfera socială are un rol important în procesul de revitalizare urbană, pentru determinarea zonelor urbane degradate cea mai mare importanță s-a dat identificării fenomenelor sociale negative.

Pentru analiza sferei sociale am identificat 4 indicatori obiectivi: numărul de șomeri înregistrați la Direcția Ocuparea Forței de Muncă, numărul beneficiarilor de ajutor social și numărul persoanelor cu necesități speciale aflate la evidența Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei, numărul deceselor înregistrate la Primăria orașului Anenii Noi. Toți acești indicatori vorbesc direct și indirect despre nivelul de trai și cel de îmbătrânire a populației.

În tabelul 2 sunt prezentați cei 4 indicatori sociali de bază, care au fost raportați la 1000 locuitori (la nivel de zonă), fiecare zonă fiind analizată în comparație cu valoarea medie pe oraș. În tabel, sunt marcați cu culoare roșie indicatorii a căror valoare este mai mare decât media pe oraș și indică o intensitate sporită a fenomenelor sociale negative.

Tabel 2. *Analiza indicatorilor sociali*

Denumire indicator	Media pe oraș	Zona I	Zona II	Zona III	Importanța
Nr. de șomeri	12,5	13,5	14,8	9,4	2
Nr. beneficiarilor de ajutor social	19,9	13,8	14,8	31,6	1
Nr. de persoane cu necesități speciale	62,6	40,7	67,5	83,9	1
Nr. de persoane decedate	15,8	12,5	20,6	15,6	1

Valoarea fiecărui indicator reprezintă rezultatul raportului indicatorului primar la 1000 de locuitori la nivel de sector

Analizând tabelul, vedem că avem două zone cu câte doi indicatori sociali ai căror valoare este mai mare decât media pe oraș, ceea ce reprezintă o situație regresivă în aceste zone. În Zona II este mai mare numărul de șomeri, fapt ce vorbește direct și indirect despre nivelul scăzut de trai al populației, generat de lipsa unei surse stabile și sigure de venit. Numărul mare de decese în această zonă indică tendința de migrație a familiilor tinere și de îmbătrânire a populației rămase. În Zona III sunt înregistrați cei mai mulți beneficiari de ajutor social și cele mai multe persoane cu necesități speciale, dar noi vedem explicația în faptul că anume în această zonă sunt concentrate cele mai multe blocuri de locuit, respectiv și cei mai mulți beneficiari ai Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei sunt concentrați tot aici.

Pornind însă de la convingerea că nivelul șomajului reprezintă o importanță mai mare - reieșind din faptul că anume lipsa locurilor de muncă și a unor venituri stabile generează alte probleme sociale, noi i-am conferit acestui indicator 2 puncte și celorlalte câte un punct. Ca

rezultat, Zona II cu două unități de criză, dintre care una este în domeniul șomajului, a acumulat nu două, ci trei puncte, reprezentând cea mai vulnerabilă zonă din punct de vedere social.

2.3.2. Sfera economică

Orașul Anenii Noi are o amplasare geografică foarte bună din punct de vedere economic, fiind la o distanță de doar 36 de km de municipiul Chișinău și fiind intersectat de mai multe trasee naționale, inclusiv feroviare. Principalele domenii de activitate economică specifice orașului sunt comerțul, prestarea serviciilor, industria alimentară, industria prelucrătoare, etc. Conform datelor furnizate de Primăria Anenii Noi, în anul 2021 pe teritoriul orașului activau 387 de unități economice, inclusiv 2 magazine alimentare mari, o piață agricolă și o fabrică de panificație.

Tabel 3. Analiza indicatorilor economici

Denumire indicator	Nivel pe oraș	Zona I	Zona II	Zona III
Numărul unităților comerciale	387	237	55	95
Ind. Raportat la 1000 loc.	46,5	74,2	23,2	34,5

Din datele prezentate în tabel vedem că ponderea cea mai mare a unităților comerciale este concentrată în Zona I și este vorba în special despre partea interioară a zonei, situația schimbându-se pe măsură ce înaintăm spre periferia acesteia. Numărul mare de unități economice din această zonă se explică, inclusiv, prin amplasarea în această regiune a Gării Auto pe teritoriul căreia activează și alte unități economice, a unei pieți agricole și a unei pieți industriale, dar și a mai multor magazine alimentare și non-alimentare.

Urmează Zona III, de-a lungul căreia sunt amplasate mai multe unități comerciale și de prestare a serviciilor, inclusiv în partea interioară a zonei - două magazine mari, unul alimentar și altul mixt, iar la periferie este concentrată o mini-zonă industrială (prelucrarea cărnii, prelucrarea lemnului, producerea de PVC, comercializarea materialelor de construcție etc).

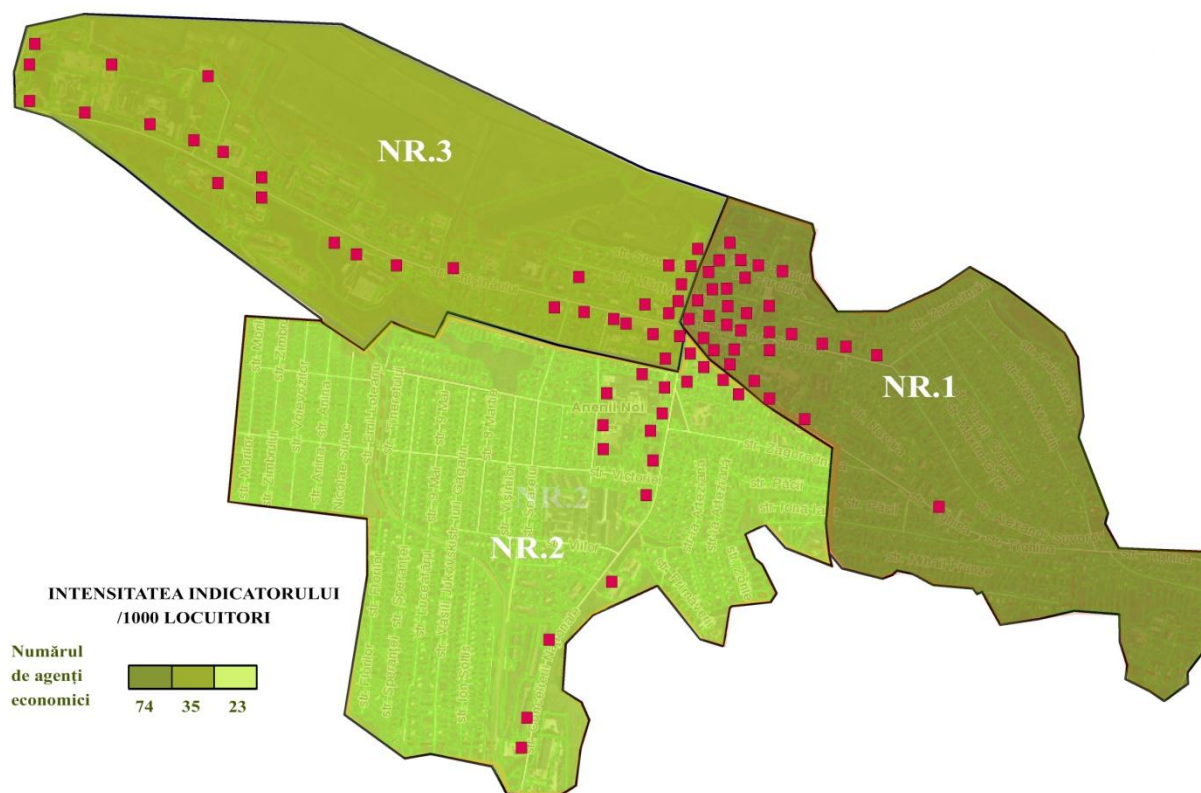

Figura 3. Amplasarea agenților economici

Cel mai mic număr de unități economice este în Zona II, aici fiind amplasată o singură unitate de capacitate mai mare – fabrica de panificație. În rest, predomină magazine și ateliere mici, multe dintre unitățile economice existente până nu demult în zonă „migrând” în alte zone ale orașului sau sistându-și activitatea, inclusiv ca rezultat al pandemiei.

2.3.3. Sfera de mediu

În ultimii ani atestăm un nivel mult mai înalt de conștientizare de către populație a importanței gestionării corecte a deșeurilor și protecției mediului ambiant. Acest lucru se datorează, inclusiv, dezvoltării și extinderii serviciului de salubritate prestat populației prin intermediul ÎM DP „Apă – Canal Anenii Noi” care a reușit să asigure semnarea contractelor pentru evacuarea deșeurilor cu circa 89% dintre beneficiarii casnici. În prezent pe teritoriul orașului sunt amenajate 17 platforme de colectare a deșeurilor, 15 dintre care sunt dotate și cu containere pentru colectarea selectivă a plasticului. Acestea sunt amplasate, în mod special, în preajma blocurilor de locuit și respectiv sunt mai multe în Zona III și cele mai puține în Zona II. Proprietarii caselor de locuit la sol pot depozita deșeurile menajere, fie în containere individuale, fie în saci, evacuarea acestora făcându-se o dată pe săptămână, conform unui orar prestabilit.

Tabel 4. Analiza indicatorilor de mediu

Denumire indicator	Nivel pe oraș	Zona I	Zona II	Zona III
Nr. platformelor de colectare a deșeurilor	17	7	2	8
Ind. raportat la 1000 de locuitori	2,04	2,19	0,84	2,29
Nivelul de poluare a aerului		scăzut	mediu	ridicat

Un alt indicator important de mediu îl constituie nivelul de poluare a aerului și la acest capitol situația diferă în funcție gradul de intensitate a circulației rutiere, de numărul unităților economice specializate în producere și prelucrare, de numărul de parcuri și stații PECO, etc. Analizând situația per oraș, din datele oferite de Inspekția Ecologică Anenii Noi, observăm că cel mai scăzut nivel de poluare a aerului este în Zona I, iar cel mai ridicat – în Zona III, fapt determinat de prezența în această regiune a mai multe blocuri locative, a unui parc de transport specializat, a unei mini-zone industriale, dar și a proximității cu râul Bîc.

2.3.4. Sfera spațial-funcțională

Analizând sfera spațial-funcțională ne-am axat pe accesibilitatea la instituțiile educaționale și la terenurile de joacă pentru copii, fiindcă prezența acestora contribuie substanțial la potențialul de dezvoltare a zonei, direct - din punct de vedere demografic, social, civic și indirect – din punct de vedere economic, etc.

Ca rezultat, am conchis că cele mai multe instituții educaționale sunt amplasate în Zona I – IP Liceul Teoretic „M. Eminescu” (recent renovat și dotat în cadrul Proiectului „Reforma Învățământului în Moldova” finanțat de Banca Mondială), grădinița „Andrieș”, Școala Sportivă și Școala de Arte, fiind urmată de Zona III, unde sunt amplasate 3 instituții educaționale – Liceul Teoretic „Andrei Straistă”, IP Liceul Teoretic „A. Pușkin” și grădinița „Izvoaraș”, în Zona II fiind amplasată doar o instituție educațională și aceasta de profil extracurricular (Centrul de Creație al Elevilor „Ciocârlia”).

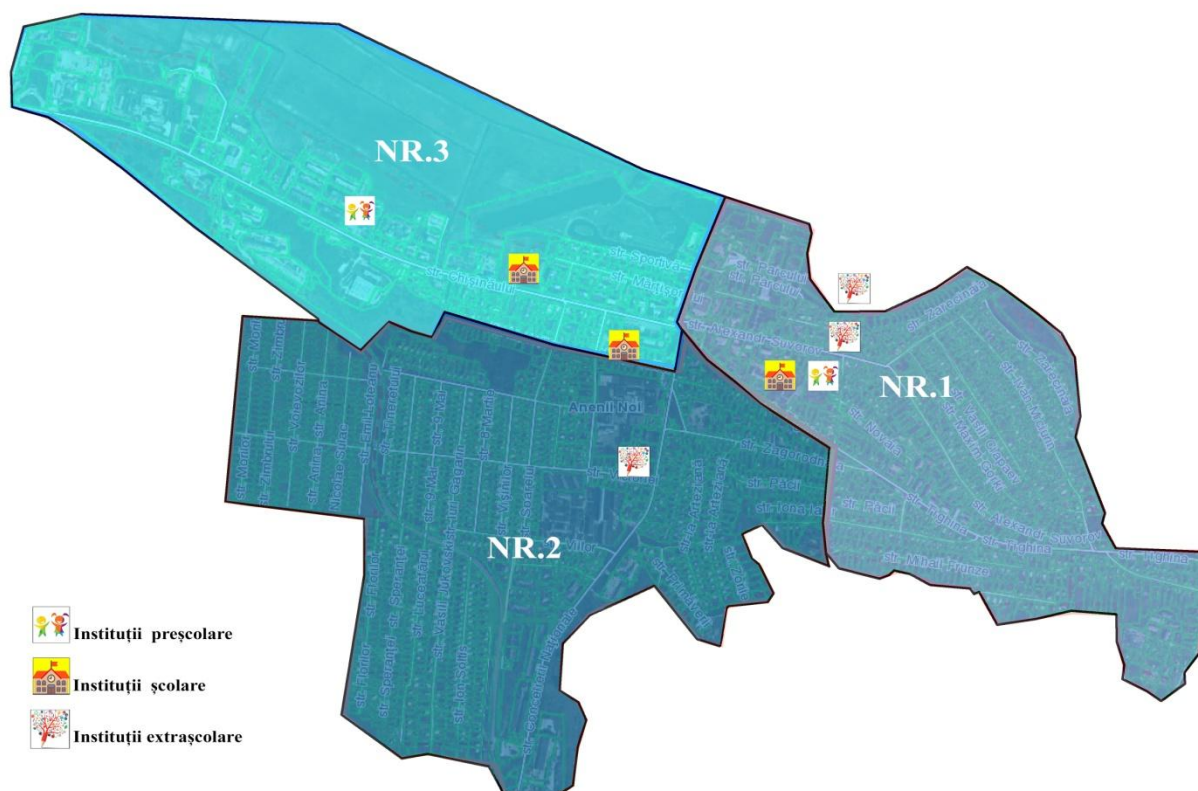

Figura 4. Amplasarea instituțiilor educaționale

În ceea ce privește terenurile de joacă pentru copii, în ultima perioadă numărul acestora a crescut, Primăria orașului implicându-se activ în procesul de amenajare și dotare a acestora. În prezent pe teritoriul orașului sunt amenajate 10 terenuri de joacă, dintre care cele mai multe – câte 4 în Zonele I și III, Zonei II revenindu-i doar două terenuri de joacă.

Tabel 5. Analiza indicatorilor spațiali-funcționali

Denumire indicator	Nr. pe oraș	Zona I	Zona II	Zona III
Nr. instituțiilor educaționale	8	4	1	3
Ind. raportat la 1000 de locuitori	0,96	1,25	0,42	1,08
Terenuri de joacă	10	4	2	4
Ind. raportat la 1000 de locuitori	1,20	1,25	0,84	1,45

2.3.5. Sfera tehnică

Un aspect important în ceea ce privește imaginea orașului, îl reprezintă nivelul de dezvoltare a infrastructurii rutiere, calitatea drumurilor fiind importantă în egală măsură pentru pietoni și automobiliști, pentru persoane fizice și persoane juridice. Per general, putem afirma că starea drumurilor din orașul Anenii Noi este medie, fiind loc pentru mai bine, chiar dacă, în ultima perioadă, se încearcă, inclusiv prin eforturi comune (APL și cetățeni), de a îmbunătăți situația. Cele mai multe drumuri cu suprafață rigidă sunt în Zona I – aici în ultimii ani fiind reabilite mai multe porțiuni de drum, urmează - Zona III, cele mai rele drumuri fiind în Zona II - fapt generat inclusiv de amplasarea în pantă a acestora.

Tabel 6. Analiza indicatorilor tehnici

Denumire indicator	Nr. pe oraș	Zona I	Zona II	Zona III
Drumuri cu suprafață rigidă (km)	16	7	4	5
Rețea de apeduct (km)	51	18	17	16

Nu mai puțin important pentru atractivitatea și dezvoltarea orașului este și gradul de acces al populației la rețelele ingineresti, inclusiv – la sistemul centralizat de aprovizionare cu apă potabilă. În această ordine de idei, observăm că cel mai lung tronson de apeduct este amplasat în zona veche a orașului (Zona I), în celelalte două zone lungimea apeductului fiind practic similară, doar că acest obiectiv a fost atins relativ recent – prin implementarea unui proiect de extindere a rețelelor de aprovizionare cu apă potabilă în Zona II.

2.4. Identificarea zonelor degradate

Procesul de identificare a zonelor degradate se bazează pe analiza comparativă a unităților urbane și a indicatorilor obținuți pentru toate cele cinci sfere de analiză.

Criteriul de bază pentru determinarea zonei degradate îl reprezintă criza socială, generată de prezența a cel puțin doi indicatori cu valoare negativă și asociat – prezența altor crize (economică, ecologică, spațial-funcțională, etc). Reieșind din acest deziderat și în rezultatul analizei cantitative realizate, a fost determinată **Zona II** ca fiind cea mai degradată.

Tabel 7. *Prezentarea indicatorilor negativi în zona degradată*

Indicator	Șomeri	Persoane decedate	Unități comerciale	Platforme de colectare a deșeurilor	Instituții educaționale	Terenuri de joacă	Drumuri cu suprafață rigidă (km)
media pe oraș	12,5	15,8	46,5	2,04	0,96	1,20	16
zona degradată	14,8	20,6	23,2	0,84	0,42	0,84	4

Valoarea fiecărui indicator reprezintă rezultatul raportului indicatorului primar la 1000 de locuitori la nivel de sector

Figura 5. *Amplasarea pe harta orașului a zonei degradate*

Pentru verificarea situației și consolidarea deciziei luate, în zona determinată ca fiind cea mai degradată au fost întreprinse câteva vizite de studiu, inclusiv cu participarea facilitatorilor, în cadrul cărora au fost făcute observații pe teren și au avut loc discuții cu locuitorii din zonă. Ca rezultat, decizia luată inițial la nivel de rezultate cantitative, a fost confirmată ulterior și prin rezultate calitative (documentate în cadrul vizitelor de studiu, anexa 5), **Zona II** fiind acceptată în unanimitate drept zonă pe teritoriul căreia vor fi implementate acțiuni de revitalizare.

Foto 2. Vizită de documentare în zona de revitalizare

2.5. Determinarea zonei de revitalizare

Zona II a fost determinată drept zonă de revitalizare deoarece înregistrează 2 fenomene sociale negative - numărul mare de șomeri oficial înregistrați la Direcția Ocuparea Forței de Muncă și numărul mare de decese. Adicional, în Zona II sunt amplasate mult mai puține unități economice decât în celelalte zone, o parte dintre agenții economici existenți „migrând” în alte zone. În această regiune sunt și mai puține platforme de colectare a deșeurilor decât în celelalte regiuni ale orașului, ceea ce generează anumite riscuri în domeniul protecției mediului ambiant, iar din cauza specificului amplasării geografice a zonei (în pantă) – situația la capitolul drumuri este și ea una destul de precară. Dincolo de toate, în zonă este amplasată doar o singură instituție educațională – cu profil extracurricular, distanța până la cele 2 instituții de educație timpurie și cele 2 instituții de învățământ general din oraș fiind destul de mare, în condițiile în care transport public urban nu există.

Zona de revitalizare este amplasată în partea nord-vestică a orașului, spre periferia acestuia, fiind mărginită spre centru de celelalte două zone ale orașului. Ținând cont de faptul că este cea mai nouă zonă a orașului, cu o așezare geografică suficient de bună (de-a lungul traseelor de importanță națională), cu potențial în ceea ce privește oportunitatea dezvoltării unor sectoare industriale, cu suficiente resurse instituționale (Centrul de Creație, Centrul Maternal, Spitalul raional, Centrul de sănătate) și cel mai important – umane, credem că regiunea are toate șansele să-și schimbe statutul din Zonă Degradată în Zonă Revitalizată.

III. ANALIZA APROFUNDATĂ A ZONEI DE REVITALIZARE

3.1 Descrierea zonei de revitalizare urbană

Zona de revitalizare este împărțită (neformal) de localnici în două sectoare - delimitate de traseul național Anenii Noi – Căușeni. Primul sector - mai vechi, amplasat până la traseu, este cu drumuri relativ bune, cu apeduct practic pe toate străzile, dar cu case mai vechi. Sectorul mai nou, amplasat după traseu, reprezintă o zonă rezidențială, atât cu locuințe noi construite, cât și cu terenuri fără construcții, sectorul fiind în proces de amenajare. În ambele sectoare lipsește sistemul centralizat de canalizare, iar sectorul mai vechi nu este conectat nici la gaze naturale.

Zona de revitalizare este situată departe de instituțiile educaționale – nefiind asigurat nici transport către acestea, drumurile și trotuarele necesită reparație, lipsește o parcare autorizată în apropierea instituțiilor medicale, nu există o zonă de recreere și socializare pentru populație, sunt puține terenuri de joacă și de sport, etc.

Toate aceste lucruri fac ca zona să fie mai puțin atractivă, atât din punct de vedere rezidențial, cât și din punct de vedere economic.

3.2. Analiza situației din anumite perspective

Analiza aprofundată a zonei de revitalizare presupune nu doar identificarea problemelor existente în această zonă, ci și cauzele acestor probleme, inclusiv – potențiale soluții în vederea redresării situației. Analiza se face, la fel, prin prisma tuturor sferelor – socială, economică, ecologică, spațial-funcțională și tehnică, luându-se în considerare necesitățile și potențialul zonei – atât din punct de vedere instituțional, economic și spațial, cât și uman.

Studiul se realizează, atât în baza datelor cantitative, obținute din surse oficiale, cât și-n baza datelor calitative, obținute în urma discuțiilor cu locuitorii din zonă și ca rezultat a ședințelor Comisiei Consultative. Comisia Consultativă este formată din 7 membri: doi locuitori din diferite mahalale ale zonei, directoarea Centrului de Creație a Elevilor „Ciocârlia”, directoarea Centrului Maternal, directoarea Centrului de Sănătate și doi agenți economici. În perioada octombrie – decembrie 2022 au fost realizate 3 vizite de observare în zona de revitalizare cu discuții directe cu locuitorii și 3 ședințe ale Comisiei Consultative.

Foto 3. Ședința comisiei consultative

De asemenea, în vederea promovării spiritului civic și implicării localnicilor în soluționarea problemelor locale au fost organizate și câteva activități comunitare, care au demonstrat că în zonă există dorință și potențial uman de-a schimba lucrurile spre bine.

Drept exemplu în acest sens poate servi mobilizarea locuitorilor străzilor „Luceafărul-Hașdeu” în vederea amenajării unui teren de joacă pentru copii. Voluntarii s-au implicat activ în procesul de salubritate și pregătire a terenului, iar ulterior și-n procesul de instalare a echipamentelor. Acțiunea de voluntariat a culminat cu o festivitate solemnă de inaugurare a terenului de joacă la care au participat locuitorii din zonă și reprezentanții autorității publice locale.

Foto 4. Mobilizarea cetățenilor

Iar pentru a identifica care sunt, potrivit localnicilor, cele mai stringente probleme din zonă și, respectiv, cum văd ei soluționarea acestor probleme am realizat, cu ajutorul liderilor neformali din mahalale, un sondaj de opinie, rezultatul căruia a „conturat” viziunea cetățenilor în ceea ce privește revitalizarea zonei degradate.

În baza informațiilor obținute, dar luând în considerare și datele statistice, în cadrul analizei aprofundate au fost identificate problemele din zona de revitalizare, necesitățile de revitalizare și potențialul de dezvoltare - toate din perspectiva socială, economică, de mediu, spațial-funcțională și tehnică.

Dacă e să ne referim la cel mai important domeniu de studiu - **sfera socială**, atât indicatorii obținuți ca rezultat a colectării datelor statistice, cât și concluziile trase ca rezultat a discuțiilor cu populația, denotă prezența în zonă a două mari probleme sociale: șomajul și numărul mare de decese, acestea fiind interconectate prin cauzele care duc la menținerea acestei situații în regiune.

Astfel zona II, considerată odinioară zonă industrială - în perioada sovietică aici fiind amplasată cea mai mare fabrică de conserve din raion, a rămas - după privatizarea și falimentarea fabricii, zona cu cea mai modestă ofertă de locuri de muncă. În regiune - în calitate de angajatori mari, rămânând doar Spitalul Raional și Centrul de Creație, instituții care au nevoie de specialități specifice (în mare parte cu studii medicale și respectiv pedagogice). Ca rezultat, conform datelor oferite de Direcția teritorială pentru Ocuparea Forței de Muncă, pe parcursul anului de referință, în zonă au fost înregistrați oficial 35 de șomeri, ceea ce reprezintă un indicator de 14,8 persoane la 1000 de locuitori, indicatorul pe oraș fiind de 12,5 la 1000 de locuitori. Evident că cifrele reale sunt mult mai mari, iar lipsa locurilor de muncă reprezintă principala cauză a sărăciei și migrației care, într-un final, duc la exodul populației tinere, depopularea zonei, micșorarea natalității și respectiv la îmbătrânirea populației și creșterea numărului de decese în zonă. Doar pe parcursul anului 2021, potrivit datelor oferite de Primăria

orașului Anenii Noi, pe teritoriul acestei zone a fost înregistrat un indicator de 20,6 de decese raportate la 1000 de persoane, indicatorul pe oraș fiind de 15,8.

Redresarea situației necesită implementarea unui complex de acțiuni menite să îmbunătățească condițiile de trai în zonă, să sporească atractivitatea zonei pentru familiile tinere dar și pentru potențialii angajatori, să asigure incluziunea socială a copiilor și tinerilor rămași fără grija părintească ca rezultat a plecării acestora la muncă peste hotare, să ofere diverse servicii de asistență vârstnicilor, contribuind astfel la reducerea morbidității, excluziunii și mortalității în rândul populației de vârstă a treia.

Toate acestea sunt posibile prin consolidarea tuturor factorilor de decizie și implicarea resurselor instituționale și umane existente în zonă. Valorificarea potențialului spațial și economic al zonei ar contribui la creșterea interesului potențialilor angajatori de-a deschide noi locuri de muncă astfel încât familiile tinere să poată rămâne acasă, să contribuie la creșterea natalității, să fie omniprezenți în viața copiilor și a părinților ajunși la vârstă a treia.

Spitalul Raional și Centrul de Sănătate dispun de suficiente resurse instituționale și umane în vederea profilaxiei și monitorizării bolilor cronice, dar și de implicare a populației în diverse activități și campanii de promovare a modului sănătos de viață, astfel încât să fie redus nivelul de morbiditate și mortalitate în rândul populației din categoriile de risc.

Centrul de creație a Elevilor "Ciocârlia" reprezintă o resursă inepuizabilă în ceea ce privește implicarea, ocuparea, educarea și valorificarea potențialului copiilor și tinerilor. Activitatea acestuia, la fel, ar putea fi extinsă și diversificată, educația nonformală fiind mult mai eficientă în ceea ce privește cultivarea tinerilor, orientarea lor profesională, dezvoltarea spiritului civic și a celui antreprenorial, astfel încât aceștia să asimileze anumite deprinderi de viață și să-și decidă viitorul într-un mod chibzuit și conștient.

Foto 5. Centrul de Creație al elevilor "Ciocârlia"

Centrul maternal are un rol important în educarea și abilitarea tinerelor mame în a construi relații sănătoase cu propriii copii, dar și în a-și gestiona resursele și administra gospodăriile, astfel încât să le poată oferi copiilor un trai decent într-un climat psiho-emoțional optim. Instituția contribuie astfel la fortificarea valorilor de familie, la conștientizarea rolului pe care-l au părinții în procesul de creștere/educare/ formare a copilului, la reducerea riscului de abandon și la reintegrarea socio-economică a femeilor aflate în situații de risc.

Cea mai gravă problemă din zonă ce ține de **sfera economică** este numărul mic de agenți economici - din 387 per oraș, doar 55 în zona de revitalizare, dar și potențialul redus de creștere economică a acestora. Numărul unităților comerciale dar și capacitatea economică a acestora s-a

micșorat, inclusiv - în ultimii ani, factori determinanți fiind perioada pandemiei, iar acum și războiul din Ucraina. Ca rezultat, câteva unități de alimentație publică și-au sistat activitatea, iar magazinele specializate în vânzarea materialelor de construcție și-au micșorat volumul de vânzări, totodată câteva unități comerciale „au migrat” în alte zone ale orașului mai favorabile.

Foto 6. Unități economice care și-au sistat activitatea

Numărul mic de agenți economici generează diversitate redusă de produse și servicii și respectiv prețuri mai mari la acestea, comparativ cu situația din alte zone ale orașului, în consecință are loc și „migrarea” potențialilor cumpărători și beneficiari de servicii.

În pofida acestor probleme considerăm că potențialul economic al zonei este unul destul de mare, iar dezvoltarea infrastructurii și încurajarea agenților economici de a-și deschide sau extinde afaceri în zona de revitalizare va reanima considerabil sfera economică. Cu atât mai mult că din punct de vedere spațial regiunea este foarte favorabilă pentru dezvoltarea unei miniplatforme industriale iar regenerarea procesului de producere va contribui la creșterea locurilor de muncă și respectiv la sporirea capacității de cumpărare a locuitorilor, ceea ce va majora volumul de vânzări de produse și servicii. Abilitarea economică a tinerilor și încurajarea startup-urilor, reprezintă o altă oportunitate pentru revitalizarea din punct de vedere economic a zonei, Centrul de Creație al Elevilor „Ciocârlia” și Centrul Maternal putând deveni, în acest sens, parteneri în ceea ce privește promovarea și implementarea programelor de antreprenoriat pentru tineri și femei.

Un rol important în sporirea atractivității zonei, atât pentru locuitori, cât și pentru potențiali investitori, îl reprezintă și **mediul ambiant**. Cu cât regiunea este mai puțin poluată, mai inofensivă pentru sănătate, mai salubă și mai amenajată, cu cât sunt mai multe spații verzi și zone naturale peisagistice, cu atât ea este mai ademenitoare pentru familiile cu copii, dar și pentru agenții economici dornici să investească în domeniul turismului și agrementului în aer liber.

Printre problemele de mediu identificate în cadrul studiului în zona de revitalizare este numărul mic de platforme pentru colectarea deșeurilor, realitate justificată, însă, prin faptul că în regiune predomină casele individuale la sol, unde gunoiul este colectat, fie în saci, fie în containere și evacuat o dată pe săptămână, conform unui orar prestabilit. Dar potențial de dezvoltare a serviciului de colectare și evacuare a deșeurilor evident există: în vederea reducerii volumului de deșeuri și a impactului negativ al acestora asupra mediului ambiant, Întreprinderea Municipală „Apă-Canal Anenii Noi” poate extinde procesul de colectare selectivă a deșeurilor, în prezent separat fiind colectat doar plasticul, iar instituțiile publice din zonă pot organiza și desfășura diverse campanii de informare și sensibilizare a opiniei publice.

Foto 7. Platformă de colectare a deșeurilor

Foto 8. Extinderea sistemului de canalizare

Din discuțiile avute cu locuitorii, însă, am concluzionat că aceștia sunt preocupați mai mult de calitatea apei din robinet (problema fiind semnalată, inclusiv, pe străzile unde au fost schimbate rețelele de apeduct) și de starea fântânilor de mină. O altă problemă care îi preocupă pe localnici este poluarea mediului, din cauza neconectării tuturor străzilor la sistemul centralizat de canalizare, cu ape reziduale.

Foto 9. Fântână de mină

Foto 10. Iresponsabilitate față de mediu

Aceste probleme ar putea fi remediate, iar în perspectivă - și excluse, prin modernizarea sistemului centralizat de aprovizionare cu apă, punând accent nu doar pe reabilitarea tehnică a acestuia, dar și pe aspectele tehnologice ce țin de procesul de captare și filtrare a apei. În ceea ce privește starea fântânilor de mină, Centrul de Sănătate Publică și Autoritatea Publică Locală ar putea oferi sprijin în ceea ce privește testarea calității apei și dezinfectarea fântânilor, localnicii implicându-se la rândul său, conform obiceiului transmis din generație în generație, la curățarea și amenajarea acestora.

În ceea ce privește sfera **spațial funcțională** care, la fel, are un rol foarte important în ceea ce privește atractivitatea zonei, putem menționa că cea mai stringentă problemă din zona de revitalizare o reprezintă lipsa în regiune a instituțiilor culturale și educaționale, dar și lipsa transportului public către aceste instituții, cel mai mult fiind afectați locuitorii cartierelor rezidențiale noi aflate la distanță mare de centrul orașului, acolo unde și sunt concentrate, practic, toate instituțiile educaționale. Evident că nu este logic, nici real, nici argumentat socio-economic de a construi grădinițe și școli noi în zona de revitalizare, dar ceea ce este posibil de făcut - asigurarea accesului la instituțiile educaționale pentru locuitorii cartierelor rezidențiale îndepărtate prin instituirea unei rute specializate. Cu siguranță nu este atât de ușor, dar cu

implicarea Autorității Publice Locale, a agenților economici și a localnicilor, considerăm că poate fi găsită o soluție acceptabilă pentru toți.

O altă problemă identificată în zonă, atât ca rezultat al studiului, cât și din discuțiile cu localnicii este numărul mic de terenuri de joacă/sport/agrement/odihnă fapt ce face zona mai puțin atractivă pentru familiile cu copii și pentru tineri. De asemenea, în regiune nu există spații de socializare multifuncționale care ar asigura conexiunea între diferite categorii de populație (pe vârste, pe interese).

Foto 11. Teren de joacă amenajat de APL

Mărirea numărului de terenuri de joacă și de sport pentru copii, diversificarea spațiilor de agrement și de petrecere a timpului liber pentru tineri, maturi și vârstnici ar contribui la sporirea atractivității zonei, la promovarea modului sănătos de viață în rândul populației, la asigurarea conexiunii între membrii comunității și la diversificarea oportunităților de recreere pentru aceștia. În regiunea cartierelor rezidențiale noi ar putea fi construit un teren de sport multifuncțional accesibil diferitor categorii de vârstă, de asemenea ar putea fi amenajat un spațiu de socializare în aer liber cu elemente de decor urban.

Un alt domeniu important care influențează la modul direct și indirect nivelul de trai al oamenilor și calitatea vieții acestora îl reprezintă **sfera tehnică** - starea drumurilor, prezența sistemelor centralizate de apeduct și de canalizare, etc. reprezentând indicatori importanți în ceea ce privește nivelul de dezvoltare a unității urbane. Analizând situația la acest capitol în zona de revitalizare, vedem că nu toți locuitorii au acces la drumuri de calitate, în condițiile în care zona este amplasată în pantă și respectiv acestea periodic sunt afectate de apele pluviale. Reabilitarea capitală a celor mai principale artere, dar și consolidarea stării tehnice a celorlalte drumuri ar îmbunătăți condițiile de circulație atât pentru pietoni, cât și pentru automobiliști și ar face zona mult mai atractivă, inclusiv pentru agenții economici.

Foto 12. Starea drumurilor în zona de revitalizare

O altă problemă care rămâne încă actuală, chiar dacă în ultimii ani au fost întreprinse măsuri pentru redresarea situației, este accesul la sistemul centralizat de apeduct. Reabilitarea și modernizarea rețelelor de aprovizionare cu apă ar contribui la eficientizarea costurilor de întreținere a acestora și ar îmbunătăți calitatea serviciului și a apei. La capitolul conectare la sistemul centralizat de canalizare situația este și mai gravă, în zonă predominând locuințele la sol care, fie că nu pot tehnic încă să fie conectate la sistemul de canalizare, fie proprietarii nu-și doresc acest lucru. Extinderea rețelelor de canalizare, încurajarea cetățenilor de a se conecta la acest serviciu le-ar oferi acestora mult mai mult confort, protejând totodată mediul ambiant de efectele nocive ale apelor reziduale. Acest deziderat ar putea fi atins prin consolidarea eforturilor APL, ÎM „Apă-Canal Anenii Noi” și cetățenilor, prin informarea și sensibilizarea locuitorilor în ceea ce privește impactul negativ asupra naturii rezultat din activitatea umană.

De asemenea, de mai mulți ani se vorbește despre necesitatea de a amenaja în preajma Spitalului Raional o parcare autorizată, lucru care ar fluidiza traficul rutier din zonă, ar spori gradul de securitate rutieră și ar oferi mai multă comoditate și confort cetățenilor. Autoritățile Publice Locale de nivelul I și II, în colaborare cu instituțiile medicale ar putea identifica, atât resurse proprii, cât și investiții private sau sub formă de granturi în vederea soluționării acestei probleme.

Foto 13. Parcare neautorizată

IV. VIZIUNEA ZONEI DE REVITALIZARE ȘI OBIECTIVELE PRU

4.1. Viziunea de revitalizare

După implementarea Programului de Revitalizare, până la finele anului 2028, zona de revitalizare ***va deveni mult mai atractivă atât pentru localnici, cât și pentru ceilalți locuitori ai orașului, dar și pentru oaspeții localității.*** Condițiile de trai și calitatea vieții cetățenilor se vor îmbunătăți considerabil. Va crește numărul gospodăriilor casnice conectate la rețeaua de apeduct și la sistemul centralizat de canalizare, locuitorii beneficiind totodată de servicii publice mult mai sustenabile și mai calitative. Cetățenii vor avea parte de infrastructură rutieră modernizată și sigură, atât pentru pietoni, cât și pentru automobiliști - dotată cu indicatoare, pietonale și iluminat stradal.

Extinderea numărului de terenuri de joacă și de sport va oferi mult mai multe oportunități de petrecere a timpului liber, atât copiilor și tinerilor, cât și familiilor acestora. Iar amenajarea în zonă a mai multor zone naturale și spații publice, dotate cu mobilier urban, va oferi posibilități de recreere și socializare mai multor categorii de vârstă, sporind totodată și atractivitatea turistică a zonei.

Extinderea rutei transportului public vă asigura accesul copiilor din cele mai îndepărtate cartiere rezidențiale la instituțiile de educație, dar și a altor categorii de populație către instituțiile publice din centrul orașului, piața agricolă și magazine.

Modernizarea zonei și respectiv sporirea atractivității acesteea va impulsiona și dezvoltarea economică a regiunii - prin deschiderea unităților comerciale noi, diversificarea serviciilor prestate cetățenilor, inițierea unor noi afaceri, deschiderea noilor locuri de muncă, etc.

Toate luate împreună vor contribui la îmbunătățirea condițiilor de trai, creșterea calității vieții populației și respectiv - diminuarea migrației, îmbunătățirea situației demografice, prelungirea speranței de viață, etc

Obiectivele Programului de Revitalizare rezultă din problemele identificate ca rezultat al analizei aprofundate a zonei degradate și reprezintă mecanisme de soluționare a acestora în vederea reducerii fenomenelor negative din zona de revitalizare. Totodată, obiectivele programului sunt în strânsă concordanță cu potențialul uman și economic al zonei degradate identificate și indicate în analiza efectuată.

Scopul strategic al Programului de Revitalizare Urbană a orașului Anenii Noi 2023-2028

Transformarea zonei de revitalizare într-o regiune atractivă din punct de vedere rezidențial și economic, cu condiții optime de trai și de recreere, cu oportunități reale de dezvoltare a businessului mic și mijlociu - în vederea îmbunătățirii nivelului de trai a tuturor cetățenilor.

socializare, cât și prin diversificarea serviciilor/activităților destinate diferitor categorii de populație (femei, tineri, vârstnici, persoane cu necesități speciale, etc.)

Obiectivul specific 3. Creșterea atractivității economice și turistice a zonei, în vederea dezvoltării businessului mic și mijlociu, creării locurilor noi de muncă, sporirii mobilității cetățenilor și a bunăstării acestora, iar ca rezultat - reducerea numărului șomerilor, a migrației, a îmbătrânirii populației și respectiv creșterea sporului natural și a speranței de viață.

Scopul strategic al Programului de Revitalizare Urbană a orașului Anenii Noi 2023-2028:

Transformarea zonei de revitalizare într-o regiune atractivă din punct de vedere rezidențial și economic, cu condiții optime de trai și de recreere, cu oportunități reale de dezvoltare a businessului mic și mijlociu - în vederea îmbunătățirii nivelului de trai a tuturor cetățenilor.

Obiectiv 1

Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii și serviciilor publice, în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației și asigurarea calității, eficienței și sustenabilității serviciilor publice.

Obiectiv 2

Sporirea conexiunii între cetățeni și nivelul de implicare a acestora în viața comunitară prin extinderea zonelor de recreere și diversificarea serviciilor destinate diferitor categorii de populație.

Obiectiv 3

Creșterea atractivității economice și turistice a zonei, în vederea dezvoltării antreprenoriatului, creării locurilor noi de muncă, sporirii mobilității cetățenilor și a bunăstării acestora.

Figura 8. Scopul și obiectivele Programului de revitalizare a or. Anenii Noi

V. PROIECTELE DE REVITALIZARE URBANĂ

Programul de Revitalizare Urbană a orașului Anenii Noi pentru perioada 2023-2028 urmează să fie implementat prin intermediul proiectelor de finanțare - de bază și complementare.

Proiectele de bază sunt proiecte de revitalizare care reprezintă activități majore, implementate pe o scară mai largă și cu un impact sporit asupra zonei de revitalizare și a orașului în întregime în vederea realizării scopului propus. Proiectele complementare sunt proiecte de revitalizare care vin să completeze proiectele de bază fiind concentrate pe un spațiu mai redus și cu un impact specific unei subzone a zonei de revitalizare.

Totodată, proiectele de bază reprezintă idei care au deja un anumit nivel de pregătire din punct de vedere tehnic și documentar, existând o anumită certitudine în ceea ce privește implementarea lor, iar cele complementare sunt abia în proces de planificare, neexistând încă certitudinea posibilității realizării acestora.

Proiecte de bază:

Nr. proiectului	1.
Titlul proiectului	„Scara memoriei” – obiectiv turistic, cale de acces și spațiu public pentru socializare și interacțiune comunitară”
Obiective	O2, O3
Localizarea	Spațiul public care asigură conexiunea zonei de revitalizare cu celelalte două zone ale orașului
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi Parteneri: Consiliul raional Anenii Noi, Asociația Obștească ”August”
Grupurile țintă	- Locuitorii din zona de revitalizare - Locuitorii din orașul Anenii Noi - Turiștii
Descrierea proiectului	Proiectul își propune să contribuie la sporirea interacțiunii între zona de revitalizare și celelalte zone ale orașului Anenii Noi prin îmbunătățirea calității infrastructurii de acces și la impulsivarea dezvoltării socio-economice a zonei de revitalizare prin creșterea atractivității turistice a acesteia. În cadrul proiectului va fi reconstruită ”Scara memoriei” care reprezintă o cale de acces spre zona de revitalizare și un important obiectiv istorico-cultural care merită a fi reintegrat în circuitul turistic. Totodată, acest spațiu public va fi amenajat și dotat astfel încât să devină loc de socializare și interacțiune comunitară, dar și o platformă expozițională în aer liber. Acest lucru va spori mobilitatea locuitorilor, va impulsiona activitatea economică, va oferi cetățenilor mai multe oportunități de recreere și va contribui la dezvoltarea turismului în regiune.

Cost estimativ	5 500 000 MDL
Sursa de finanțare	FNDRL Primăria Anenii Noi Consiliul raional Anenii Noi
Rezultate estimate	Un spațiu public renovat și amenajat O cale de acces reabilitată Un obiectiv reintegrat în circuitul turistic O zonă de recreere nou creată
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Numărul de beneficiari ai proiectului Numărul de turiști

Nr. proiectului	2.
Titlul proiectului	Diversificarea serviciilor sociale destinate vârstnicilor prin deschiderea unui centru de plasament.
Obiective	O1, O2
Localizarea	Actualul centru de zi pentru vârstnici și fosta clădire administrativă a ÎS "Cadastru", str. "Z. Cosmodemianskaia", la graniță cu zona de revitalizare
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi Parteneri: Consiliul raional Anenii Noi Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei
Grupurile țintă	-Vârstnicii solitari -Vârstnicii rămași fără susținerea copiilor/rudelor - Vârstnicii care nu se pot autodeservi
Descrierea proiectului	Prin intermediul acestui proiect ne propunem să dezvoltăm servicii sociale noi destinate persoanelor de vârstă a treia, integrându-le într-un centru multifuncțional adaptat necesităților acestora. Ne propunem să renovăm cele 2 edificii identificate și să le eficientizăm din punct de vedere energetic, să adaptăm spațiile la necesitățile legate de vârstă și stare de sănătate a beneficiarilor, să le dotăm cu mobilier, echipament și utilaj. Totodată, intenționăm să instruiem personalul în vederea asigurării unor servicii calificate și calitative, dar și cât mai diverse –sociale, medicale, paliative, psihologice, juridice. În cadrul centrului vor fi organizate diverse activități pe interese menite să le ofere vârstnicilor oportunitatea de a duce un mod activ de viață și de-ai reintegra în comunitate. De asemenea, centrul va oferi adăpost vârstnicilor solitari, incapabili să se autodeservească sau aflați temporar în dificultate.

	Pe lângă centru va activa și o cantină socială menită să le asigure vârstnicilor și persoanelor cu dizabilități, inclusiv cu livrare la domiciliu, câte cel puțin un prânz cald pe zi.
Cost estimativ	4 718 074 MDL
Sursa de finanțare	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei Primăria Anenii Noi Consiliul raional Anenii Noi
Rezultate estimate	- Un centru de plasament pentru vârstnici nou creat ; - O clădire eficientizată energetic ; - Cel puțin 30 de vârstnici în situații de risc luați în plasament ; - Un serviciu social nou dezvoltat ; - Circa 10 locuri de muncă nou create; - 10 specialiști instruiți.
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Numărul vârstnicilor beneficiari de condiții decente de trai Numărul persoanelor angajate Costurile energetice

Nr. proiectului	3.
Titlul proiectului	Sporirea interacțiunii comunitare prin extinderea unui teren de agrement multifuncțional
Obiective	O2, O3
Localizarea	str. Sciusev
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi
Grupurile țintă	- Locuitorii din zona de revitalizare - Locuitorii din orașul Anenii Noi - Oaspeții orașului
Descrierea proiectului	În cadrul proiectului ne propunem să extindem un teren de joacă existent, prin dezvoltarea unui teren multifuncțional menit să ofere condiții de agrement și de petrecere a timpului liber mai multor categorii de beneficiari. Proiectul presupune instalarea pe teritoriul terenului identificat a echipamentelor de joacă pentru copii, a echipamentelor de antrenament în aer liber destinat atât tinerilor și maturilor, cât și vârstnicilor, a mobilierului urban, etc. Ca rezultat, zona va fi transformată într-o platformă de petrecere a timpului liber, de promovare a modului sănătos de viață, dar și de comunicare și socializare intergenerațională, atractivă atât pentru familiile cu copii, cât și pentru persoanele de vârstă a treia.

Cost estimativ	500 000 MDL
Sursa de finanțare	FNDRL Primăria Anenii Noi Consiliul raional Anenii Noi
Rezultate estimate	-Un spațiu public renovat și amenajat; -Un teren multifuncțional extins și dotat; -O zonă de recreere nou creată.
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Numărul de beneficiari ai proiectului Numărul persoanelor care practică sportul Numărul familiilor cu copii care folosesc terenul de joacă

Nr. proiectului	4.
Titlul proiectului	Construcția și extinderea rețelelor de canalizare în orașul Anenii Noi
Obiective	O1
Localizarea	Perimetrul străzilor „Tineretului”-„Soarelui”
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi Parteneri: ÎM „Apă-Canal Anenii Noi”
Grupurile țintă	347 de gospodării și 8 agenți economici din zona de revitalizare
Descrierea proiectului	Prin implementarea acestui proiect ne propunem să dezvoltăm și să îmbunătățim serviciile publice prestate locuitorilor, să asigurăm sustenabilitatea și eficiența din punct de vedere economic a acestora, dar, totodată, să contribuim și la protecția mediului ambiant prin reducerea volumului de ape reziduale netratate evacuate în natură. În cadrul proiectului intenționăm să extindem sistemul centralizat de canalizare prin construcția rețelelor noi și să racordăm la sistem gospodăriile casnice și agenții economici care în prezent folosesc pentru depozitarea și evacuarea apelor reziduale hazine improvizate. Ca rezultat al implementării proiectului, persoanele fizice vor dispune de condiții mult mai bune de trai, iar agenții economici vor putea să-și dezvolte afacerile beneficiind de toate avantajele oferite de conectarea la sistemul centralizat de canalizare.
Cost estimativ	8 087 314 MDL

Sursa de finanțare	FNDRL Primăria Anenii Noi
Rezultate estimate	- 5 066 km rețele de canalizare construire; - 347 de gospodării conectate la sistemul centralizat de canalizare; - Reducerea surselor de poluare a mediului ambient;
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Numărul de beneficiari ai proiectului Km de rețea Cantitatea de apă reziduală epurată

Nr. proiectului	5.
Titlul proiectului	Îmbunătățirea condițiilor de trai a locuitorilor orașului Anenii Noi prin extinderea rețelelor de canalizare în orașul Anenii Noi
Obiective	O1
Localizarea	Perimetrul străzilor ”Florilor” - ”Ion Creangă”
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi Parteneri: ÎM ”Apă-Canal Anenii Noi”
Grupurile țintă	220 de gospodării din zona de revitalizare
Descrierea proiectului	Prin implementarea acestui proiect ne propunem să dezvoltăm și să îmbunătățim serviciile publice prestate locuitorilor, să asigurăm sustenabilitatea și eficiența din punct de vedere economic a acestora, dar, totodată, să contribuim și la protecția mediului ambiant prin reducerea volumului de ape reziduale netratate evacuate în natură. În cadrul proiectului intenționăm să extindem sistemul centralizat de canalizare prin construcția rețelelor noi și să racordăm la sistem gospodăriile casnice care în prezent folosesc pentru depozitarea și evacuarea apelor reziduale haznale improvizate. Ca rezultat al implementării proiectului, persoanele fizice vor dispune de condiții mult mai bune de trai, beneficiind de toate avantajele oferite de conectarea la sistemul centralizat de canalizare.

Cost estimativ	9 100 000 MDL
Sursa de finanțare	FNDRL Primăria Anenii Noi
Rezultate estimate	- 220 de gospodării conectate la sistemul centralizat de canalizare; - Reducerea surselor de poluare a mediului ambiant
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	Numărul de beneficiari ai proiectului Km de rețea Cantitatea de apă reziduală epurată

Proiecte complementare:

Nr. proiectului	A
Titlul proiectului	Fluidizarea traficului rutier și sporirea siguranței la trafic prin amenajarea unei parări auto.
Obiective	O1
Localizarea	Perimetrul străzilor „Victoriei” – „Uzinelor”
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi Parteneri: Consiliul raional Anenii Noi, Spitalul raional, Centrul de sănătate
Grupurile țintă	Locuitorii din perimetrul străzilor „Victoriei” – „Uzinelor” Beneficiarii serviciilor medicale prestate de IP „Spitalul Raional Anenii Noi” și Centrul de Sănătate Anenii Noi
Descrierea proiectului	Prin implementarea acestui proiect ne propunem să îmbunătățim condițiile de accesare a serviciilor de sănătate prestate de cele două instituții medicale publice – Spitalul Raional și Centrul de Sănătate Publică, prin amenajarea unei parări autorizate destinată pacienților și vizitatorilor instituțiilor medicale. Totodată, proiectul va contribui la fluidizarea traficului rutier din zonă, soluționând problema parărilor neautorizate și sporind astfel securitatea la trafic.
Cost estimativ	600 000 MDL
Sursa de finanțare	Primăria Anenii Noi Consiliul Raional Anenii Noi

Rezultate estimate	O parcare autorizată amenajată 30 de locuri de parcare create
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	-Numărul de beneficiari ai proiectului; -Impactul pozitiv asupra traficului

Nr. proiectului	B
Titlul proiectului	Îmbunătățirea condițiilor de circulație a locuitorilor orașului Anenii Noi prin reconstrucția capitală a drumurilor
Obiective	O1
Localizarea	Perimetrul străzilor „Victoriei, 8 Martie, Nucarilor, Vișinilor, 9 Mai, Tineretului, Soarelui ”
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi
Grupurile țintă	Persoanele fizice și agenții economici din zona de revitalizare
Descrierea proiectului	Prin implementarea acestui proiect ne propunem să îmbunătățim condițiile de circulație, atât pentru pietoni, cât și pentru automobiliști, prioritar fiind porțiunile de străzi unde au fost efectuate lucrări de reabilitare/construcție a rețelelor de apeduct și canalizare. În cadrul proiectului intenționăm să acoperim străzile pe care deja au fost reabilitate/reconstruite rețelele ingineresti subterane, fie cu asfalt, fie cu beton și amenajate trotuarele, prin instalarea bordurilor și pavajului. Ca rezultat, vor fi îmbunătățite condițiile de trai și de circulație pe 7 străzi importante din sectorul rezidențial, va fi sporită siguranța la trafic, atât pentru pietoni, cât și pentru automobiliști, iar ca finalitate – zona va deveni mult mai atractivă, atât pentru persoanele fizice, cât și pentru agenții economici.
Cost estimativ	20 000 000 MDL
Sursa de finanțare	FNDR Primăria Anenii Noi Fondul rutier
Rezultate estimate	213 de gospodării și 5 agenți economici vor avea acces la drumuri renovate și vor beneficia de trafic mult mai confortabil și mai sigur, atât pentru automobiliști, cât și pentru pietoni
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de	- Numărul de beneficiari ai proiectului; - Impactul pozitiv asupra traficului rutier

revitalizare	
--------------	--

Nr. proiectului	C
Titlul proiectului	Sporirea accesului cetățenilor la surse alternative de apă prin reabilitarea fântânilor de mină
Obiective	O1
Localizarea	Zona de revitalizare
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi Parteneri: Centrul de Sănătate Publică
Grupurile țintă	Gospodăriile casnice din zona de revitalizare
Descrierea proiectului	Prin implementarea acestui proiect ne propunem să le oferim cetățenilor acces la surse alternative de apă, necesare fie în caz de suspendare temporară a serviciilor publice de aprovizionare cu apă, fie pentru consumul generat de activități non-casnice. În cadrul proiectului ne propunem să curățăm profesionist izvoarele, să dezinfectăm fântânile, să efectuăm analizele de laborator privind compoziția și calitatea apei, cu reparația ulterioară a fântânilor, amenajarea terenurilor aferente și instalarea panourilor informative. Ca rezultat, locuitorii vor fi informați privind compoziția și calitatea apei din fântânile de mină, respectiv vor fi conștienți în ce scopuri o pot folosi. Proiectul va contribui și la îmbunătățirea aspectului estetic al spațiilor în care sunt amplasate fântânile, cu posibilitatea de dezvoltare ulterioară a zonelor. Totodată, consumatorii casnici vor putea face anumite economii la consumul de apă potabilă, utilizând pentru activitățile noncasnice apa din fântânile de mină.
Cost estimativ	100 000 MDL
Sursa de finanțare	Primăria Anenii Noi
Rezultate estimate	7 fântâni reabilite Calitatea apei din fântâni testată Cetățeni informați Economii la bugetul familiei
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	- Numărul de fântâni reabilite; - Numărul de beneficiari; - Impactul pozitiv asupra mediului;

Nr. proiectului	D
Titlul proiectului	Sporirea securității și îmbunătățirea condițiilor de circulație prin instalarea sistemului de iluminat stradal
Obiective	O1, O3
Localizarea	Perimetrul străzii ”Concilierii Naționale”
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi
Grupurile țintă	Persoanele fizice și agenții economici din perimetrul străzii ”Concilierii Naționale”, participanții la trafic.
Descrierea proiectului	Prin implementarea acestui proiect ne propunem să îmbunătățim condițiile de circulație și siguranța la trafic în sectorul industrial al orașului, fiind vorba și despre un tronson de drum de importanță regională și națională. În cadrul proiectului ne propunem să instalăm un sistem de iluminat stradal eficient din punct energetic, astfel încât să fim cât mai prietnoși cu mediul ambiant, având totodată cheltuieli minime la întreținerea ulterioară a sistemului. Ca rezultat al implementării proiectului, de câștigat vor avea atât cele câteva gospodării casnice amplasate în zonă, cât și importanți agenți economici care își desfășoară aici activitatea, sectorul devenind mult mai atractiv și respectiv sporindu-și potențialul de dezvoltare. Totodată, tronsonul vizat va deveni mult mai sigur și pentru automobiliști iar acest fapt va genera o circulație mai intensă, respectiv – perspectiva dezvoltării economice a zonei.
Cost estimativ	300 000 MDL
Sursa de finanțare	Primăria Anenii Noi Agenții economici
Rezultate estimate	3 agenți economici mari (inclusiv cu activitate pe timp de noapte) și alți câțiva mai mici vor beneficia de iluminat stradal Gospodăriile casnice situate în zonă vor fi în mai multă siguranță Participanții la trafic vor beneficia de condiții mai bune de circulație pe timp de noapte Creșterea potențialului de dezvoltare
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	- Numărul de beneficiari ai proiectului; - Impactul pozitiv asupra traficului rutier

Nr. proiectului	E
Titlul proiectului	Sporirea accesului cetățenilor la servicii, prin amenajarea unei piețe mixte
Obiective	O2, O3
Localizarea	Zona de revitalizare
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi
Grupurile țintă	Producătorii agricoli și persoanele fizice
Descrierea proiectului	Prin implementarea acestui proiect ne propunem să sporim accesul locuitorilor din zonă, atât cu statut de producători, cât și cu statut de consumatori, la un spațiu comercial amenajat conform standartelor și reglementărilor sanitare și epidemiologice. Acest lucru va oferi producătorilor casnici și non-casnici posibilitatea să-și realizeze mai ușor producția, iar consumatorilor să beneficieze de posibilitatea de a face piața aproape de casă. În cadrul proiectului ne propunem să construim o rampă și un bloc sanitar, să achiziționăm și să instalăm pavilionele pentru comerț și să amenajăm teritoriul. Existența în zona de revitalizare a unei piețe va contribui la dezvoltarea economică a acesteia, va spori interesul micilor producători fie de a iniția afaceri noi, fie de-ași dezvolta afacerile deja existente. Ca rezultat, zona de revitalizare va deveni mult mai atractivă, atât sub aspect rezidențial, cât și sub aspect antreprenorial.
Cost estimativ	1 mln MDL
Sursa de finanțare	AIPA Primăria Anenii Noi
Rezultate estimate	O piață mixtă amenajată Cel puțin 10 locuri de comerț create Un teren public valorificat
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	-Numărul de comercianți; -Numărul de beneficiari; -Suma veniturilor la bugetul local

Nr. proiectului	F
Titlul proiectului	Sporirea accesului populației la zone de agrement prin extinderea și amenajarea spațiilor verzi

Obiective	O2, O3
Localizarea	Perimetrul străzii "Victoriei"
Instituția responsabilă	Primăria Anenii Noi
Grupurile țintă	Persoanele fizice și agenții economici din perimetrul străzii "Victoriei".
Descrierea proiectului	În cadrul proiectului ne propunem să extindem spațiile verzi și de agrement din zona de revitalizare în vederea sporirii accesului locuitorilor la zone de recreere și agrement, contribuind totodată la îmbunătățirea condițiilor de mediu în regiune. În cadrul proiectului intenționăm să plantăm un parc, să amenajăm spațiul adiacent, să-l dotăm cu mobilier urban, echipamente de joacă și de sport. Ca rezultat, zona va deveni mult mai atractivă din punct de vedere rezidențial, dar și turistic, asigurând mobilitatea cetățenilor între zone și respectiv impulsionând și dezvoltarea economică a regiunii.
Cost estimativ	1000 000 MDL
Sursa de finanțare	FNDRL Primăria Anenii Noi Consiliul raional Anenii Noi
Rezultate estimate	Un parc nou creat O zonă de agrement dezvoltată Cel puțin o mică afacere inițiată
Metodele de evaluare a efectelor proiectului de revitalizare	-Numărul de beneficiari ai proiectului; -Numărul de afaceri create

VI. CADRUL FINANCIAR AL PROGRAMULUI DE REVITALIZARE

	Surse publice			Surse private	Suma
	locale	naționale	externe		
Proiecte de bază	1 547 361	21 958 027	4 400 000	200 000	28 105 388
Proiecte complementare	5 150 000	10 000 000	5 000 000	50 500	20 200 500
Suma	6 697 361	31 958 027	9 400 000	250 500	48 305 888

VII. MANAGEMENTUL PROGRAMULUI DE REVITALIZARE

Managementul Programului de Revitalizare reprezintă un proces complex, iar implementarea acestuia – mult lucru în echipă, atât la nivel administrativ, cât și la nivel comunitar.

Implementarea Programului de Revitalizare începe odată cu avizarea acestuia de către Agenția de Dezvoltare Regională Centru și aprobarea de către Consiliul Local, nu înainte însă de a fi consultat cu cetățenii. Procesul de implementare a programului este coordonat de Autoritatea Publică Locală prin intermediul persoanei responsabile de revitalizarea urbană, comitetului de coordonare și comisia consultativă. Principiul de bază al programului este implicarea locuitorilor din zona de revitalizare la toate etapele procesului de implementare a acestuia – planificare, realizare, monitorizare, actualizare, etc. La fel de important este de a ține cont de problemele identificate în zona de revitalizare, obiectivele trasate în Program și respectiv - ideile de proiecte incluse în acesta, dar pornind de la necesitățile reale ale cetățenilor și resursele umane și instituționale existente în zona de revitalizare. În această ordine de idei, parteneriatele reprezintă garantul implementării cu succes a programului și ne referim aici la diferite parteneriate – publice, private, civice și mixte, esențial fiind asigurarea conexiunii și comunicării intersectoriale (fig. 6).

Implementarea Programului de Revitalizare se realizează în baza proiectelor planificate, având drept scop primordiar redresarea problemelor sociale identificate în zonă. Reieșind, însă, din faptul că majoritatea problemelor sociale sunt generate de factori economici, spațiali-funcționali, tehnici, de mediu, etc., implementarea unor politici sociale eficiente este imposibilă fără îmbunătățirea infrastructurii, diversificarea și creșterea calității serviciilor publice, sporirea atractivității economice și turistice care, toate luate împreună, contribuie la îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației, crearea locurilor noi de muncă, creșterea calității vieții, reducerea nivelului de migrație, morbidității și mortalității, creșterea nivelului demografic și a speranței de viață.

Ținând cont de faptul că Programul de Revitalizare se implementează într-un spațiu bine determinat, ne propunem să consolidăm și să valorificăm capacitățile și resursele instituționale și umane din zonă - sporind conexiunea între structuri și oameni, să direcționăm sursele financiare existente la nivel local dar și să atragem fonduri externe – consolidând capacitățile economice, să motivăm și să mobilizăm cetățenii să se implice în procesul de revitalizare socio-economică a zonei.

În procesul de implementare a Programului de Revitalizare mizăm pe susținerea partenerilor locali – Consiliul raional Anenii Noi, partenerilor regionali - Agenția de Dezvoltare Regională Centru, la nivel național - Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

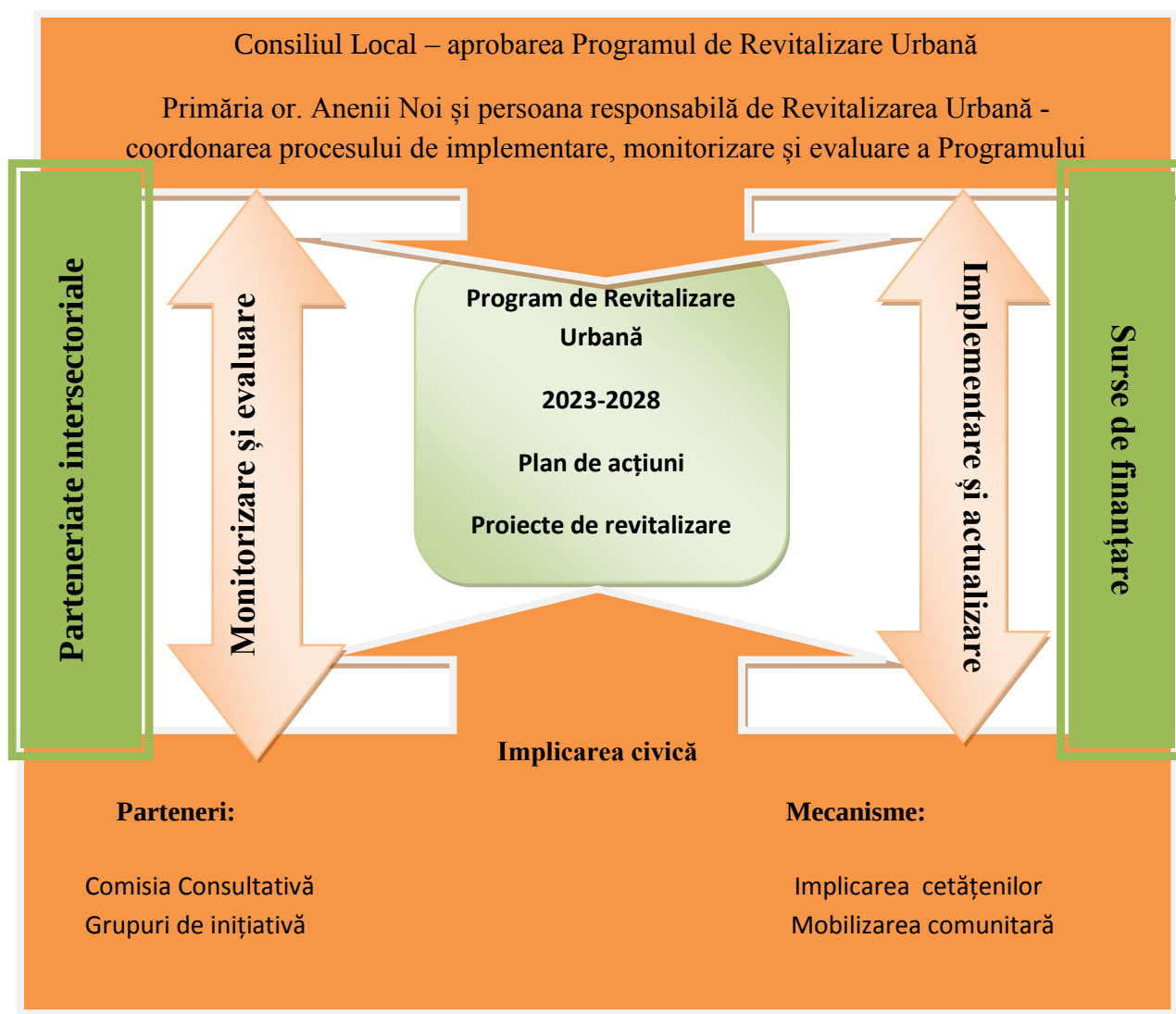

Figura 8. Schema de management a Programului de Revitalizare

VIII. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA PROGRAMULUI

Monitorizarea presupune activitatea de observare a procesului de implementare, a concordanței acestuia cu scopul și obiectivele programului, dar și cu necesitățile reale din zona de revitalizare. Un proces de monitorizare sistematic și eficient permite actualizarea și adaptarea activităților în funcție de schimbările intervenite în timp și-n spațiu, generate de circumstanțe neprevăzute.

Responsabilitatea de a monitoriza procesul de implementare a programului de revitalizare urbană îi revine autorității publice locale, implicit persoanei responsabile de revitalizare urbană. Procesul de monitorizare presupune asigurarea și menținerea unui dialog continuu, atât cu locuitorii din zona de revitalizare, cât și cu partenerii de implementare a programului.

Evaluarea procesului de implementare a programului de revitalizare urbană presupune raportarea rezultatelor scontate cu cele obținute în realitate, pornind de la indicatorii de rezultat indicați în fiecare fișă de proiect. În acest sens, în fiecare an va fi elaborat un raport de monitorizare și evaluare în baza indicatorilor specificați în tabel.

Obiectivele specifice de revitalizare	Indicatorii de rezultat
O 1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii și serviciilor publice	Numărul serviciilor îmbunătățite Numărul beneficiarilor serviciilor Km de rețele de canalizare construite Km de drum renovate
O 2. Sporirea conexiunii între cetățeni și nivelul de implicare a acestora în viața comunitară	Numărul spațiilor publice renovate Numărul activităților comunitare desfășurate Numărul de inițiative civice implementate Numărul de cetățeni implicați
O 3. Creșterea atractivității economice și turistice, în vederea dezvoltării businessului mic și mijlociu	Numărul de spații amenajate Numărul evenimentelor/vizitelor turistice desfășurate Numărul de afaceri inițiate/dezvoltate Numărul locurilor de muncă create

Rezultatele evaluării finale a procesului de implementare a Programului de Revitalizare Urbană vor fi făcute publice, raportul de totalizare incluzând atât performanțele obținute, cât și provocările apărute în procesul de implementare.

ANEXE

Anexa 1. Dispoziția primarului nr.130 din 07 iulie 2022 privind desemnarea persoanei responsabile de revitalizarea urbană

Anexa 2. Dispoziția primarului nr.154 din 01 august 2022 privind constituirea Comitetului de Coordonare

Anexa 3. Proces verbal nr.1 al ședinței Comisiei Consultative privind Revitalizarea Urbană în or. Anenii Noi

Anexa 4. Proces verbal nr. 2 al ședinței Comisiei Consultative privind Revitalizarea Urbană în or. Anenii Noi

Anexa 5. Raport privind vizita de cercetare în zona de revitalizare

Anexa 6. Proces verbal privind constituirea Comisiei Consultative la nivel de zonă degradată

Anexa 7. Anunț privind inițierea consultărilor publice a Programului de Revitalizare Urbană a or. Anenii Noi pentru perioada 2023-2028

Anexa 8. Decizia Consiliului Local privind aprobarea Programului de Revitalizare Urbană a orașului Anenii Noi

ANEXA 1.

DISPOZIȚIE nr. 130
din 07 iulie 2022

Cu privire la desemnarea persoanei responsabile

În scopul elaborării Programei de Revitalizare Urbană al or. Anenii Noi, în temeiul scrisorii nr. 432/06 din 05.07.2022 remisă de ADR CENTRU; în conformitate cu prevederile art. 29, art. 32 al Legii 436/2006 privind administrația publică locală,

DISPUN:

1. Se desemnează dna Guzo Tatiana, specialist superior al Primăriei or. Anenii Noi, responsabil de procesul de elaborare a Programei de Revitalizare Urbană a or. Anenii Noi.
2. Prezentul act administrativ este supus căii de atac în procedură prealabilă executată în raport cu autoritatea emitentă, Primarul or. Anenii Noi (or. Anenii Noi, str. Suvorov nr. 6) în termen de 30 zile de la notificarea actului administrativ.
3. Controlul asupra executării prezentei dispoziții se atribuie în sarcina Primarului orașului Anenii Noi.

Primarul or. Anenii Noi

Alexandr Mațarin

Am luat cunoștință

Tatiana Guzo

ANEXA 2.

PRIMĂRIA ORAȘULUI
ANENII NOI

ПРИМАРИЯ ГОРОДА
АНЕНИЙ НОЙ

MD 6501 or. Anenii Noi, str. Suvorov, 6
tel. 026522665, tel/fax 026522108, www.anenii-noi.com

MD 6501, г.Анений Ной, ул.Суворов, 6
тел. 026522665, тел/факс 026522108, www.anenii-noi.com

DISPOZIȚIE nr. 154
din 01 august 2022

Cu privire la constituirea Comitetului de Coordonare

În scopul elaborării Programului de Revitalizare Urbană a or. Anenii Noi, în temeiul scrisorii nr. 432/06 din 05.07.2022 remisă de ADR Centru și-n conformitate cu prevederile art.29, art.32 al Legii 436/2006 privind administrația publică locală,

DISPUN:

1. Se constituie Comitetul de Coordonare – structură organizatorică în cadrul Primăriei orașului Anenii Noi în scopul coordonării procesului de pregătire și realizare a programului de revitalizare în următoarea componență:

- Lidia Filipovici, *Arhitect*;
- Serghei Moroz, *Viceprimar al primăriei or. Anenii Noi*;
- Valentina Chemscaia, *Viceprimar al primăriei or. Anenii Noi*;
- Alexandr Dolbuș, *Director ÎMDP "Apă-Canal" Anenii Noi*;
- Svetlana Gonciar, *Specialist principal (inginer cadastral) al primăriei or. Anenii Noi*;
- Victor Screpeț, *Specialist principal (problemele de încorporare, recrutare, tineret și sport) al primăriei or. Anenii Noi*;
- Alla Curbet, *Asistent social din cadrul primăriei or. Anenii Noi*.

2. Prezentul act administrativ este supus căi de atac în procedură prealabilă exercitată în raport cu autoritatea emitentă, Primarul orașului Anenii Noi (or. Anenii Noi, str. Suvorov nr. 6) în termen de 30 zile de la notificarea actului administrativ.

3. Controlul asupra executării prezentei dispoziții se atribuie în sarcina Primarului orașului Anenii Noi.

Primarul or. Anenii Noi

Alexandr MAȚARIN

ANEXA 3.

PRIMĂRIA ORAȘULUI
ANENII NOI

ПРИМАРИЯ ГОРОДА
АНЕНИЙ НОЙ

MD 6501 or. Anenii Noi, str. Suvorov, 6
tel. 026522665, tel/fax 026522108, www.anenii-noi.com

MD 6501, г.Анений Ной, ул.Суворов, 6
тел. 026522665, тел/факс 026522108, www.anenii-noi.com

PROCESUL-VERBAL nr. 1
al ședinței Comisiei Consultative privind Revitalizarea Urbană în or. Anenii Noi

Data: 29.07.2022
Locația: or. Anenii Noi

Participanți: conform listei de semnături (se atașează)

Ordinea de zi: conform agendei (se atașează)

Au luat cuvântul și s-au discutat următoarele:

1. Natalia Cojocar, specialistă în planificare și coordonare PRU, ADR Centru a informat reprezentanții Primăriei Anenii Noi despre ce este un Programul de Revitalizare Urbană și ce oportunități oferă elaborarea acestuia orașului.
2. Facilitatoarea PRU, Dorina Lisnic, s-a referit la etapele de elaborare a PRU și dificultățile care pot apărea în procesul de elaborare a PRU.
3. Reprezentanții Primăriei Anenii Noi au avut posibilitatea de-a pune întrebări de clarificare privind procesul de elaborare a PRU.

S-a decis:

1. Să fie constituit, prin dispoziția primarului Comitetul de coordonare
2. Să fie delimitate zonele orașului

Întocmit de: Guzo Tatiana, specialist superior

Agenția de
Dezvoltare Regională
Centru

Polish aid

Activitățile sunt desfășurate de către ADR Centru în cadrul proiectului „Acordarea asistenței autorităților publice locale urbane din RDC în consolidarea capacităților administrative și de planificare în procesul de dezvoltare și revitalizare urbană”, finanțat de Polish Aid prin intermediul Solidarity Fund PL în Moldova”.

ANEXA 4.

PRIMĂRIA ORAȘULUI
ANENII NOI

ПРИМАРИЯ ГОРОДА
АНЕНИЙ НОЙ

MD 6501 or. Anenii Noi, str. Suvorov, 6
tel. 026522665, tel/fax 026522108, www.anenii-noi.com

MD 6501, г.Анений Ной, ул.Суворов, 6
тел. 026522665, тел/факс 026522108, www.anenii-noi.com

PROCESUL VERBAL nr. 2
al ședinței Comisiei Consultative privind Revitalizarea Urbană în or. Anenii Noi

Data: 16.09.2022
Locația: or. Anenii Noi

Participanți: conform listei de semnături (se atașează)

Ordinea de zi: conform agendei (se atașează)

Au luat cuvântul și s-au discutat următoarele:

1. Tatiana Guzo, persoană responsabilă de RU în cadrul Primăriei Anenii Noi, a prezentat indicatorii colectați și referiți la zone.
2. Natalia Cojocar, specialistă în planificare și coordonare PRU (ADR Centru) și Dorina Lisnic facilitatoarea PRU au analizat indicatorii și de comun acord cu membrii Comitetului de Coordonare au stabilit Zona II ca fiind cea mai degradată.
3. Membrii Comitetului de Coordonare au discutat despre pașii următori în ceea ce privește elaborarea PRU și implementarea procesului de RU.
4. Reprezentanții Comitetului de Coordonare, însoțiți de facilitatori, au întreprins o vizită de studiu în zona degradată pentru documentarea datelor la fața locului, inclusiv prin discuții directe cu localnicii.

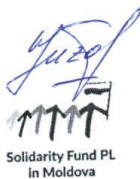
S-a decis:

1. Zona degradată – Zona II
2. Zona de revitalizare – Zona II

Întocmit de: Guzo Tatiana, specialist superior

**Agenția de
Dezvoltare Regională
Centru**

Activitățile sunt desfășurate de către ADR Centru în cadrul proiectului „Acordarea asistenței autorităților publice locale urbane din RDC în consolidarea capacităților administrative și de planificare în procesul de dezvoltare și revitalizare urbană”, finanțat de Polish Aid prin intermediul Solidarity Fund PL în Moldova”.

ANEXA 5.

**PRIMĂRIA ORAȘULUI
ANENII NOI**

**ПРИМАРИЯ ГОРОДА
АНЕНИЙ НОЙ**

MD 6501 or. Anenii Noi, str. Suvorov, 6
tel. 026522665, tel/fax 026522108, www.anenii-noi.com

MD 6501, г.Анений Ной, ул.Суворов, 6
тел. 026522665, тел/факс 026522108, www.anenii-noi.com

PROCESUL VERBAL nr.3
privind constituirea Comisiei Consultative în zona de revitalizare

Data: 06.10.2022
Locația: or. Anenii Noi

Participanți: conform listei de semnături (se atașează)

Ordinea de zi: conform agendei (se atașează)

Au luat cuvântul și s-au discutat următoarele:

1. Tatiana Guzo, persoană responsabilă de RU în cadrul Primăriei Anenii Noi, a prezentat conceptul de RU și rezultatele studiului realizat pe teritoriul orașului Anenii Noi.
2. Tatiana Guzo a vorbit despre rolul Comisiei Consultative în procesul de elaborare și implementare a PRU.
3. A fost propusă componența Comisiei Consultative, în calitate de membri fiind recomandați doi locuitori din diferite mahalale ale zonei, directoarea Centrului de Creație a Elevilor „Ciocârlia”, directoarea Centrului Maternal, directoarea Centrului de Sănătate și doi agenți economici.

S-a decis:

1. Crearea Comisiei Consultative în zona de revitalizare în componența propusă în cadrul ședinței

Întocmit de: Guzo Tatiana, specialist superior

**Agenția de
Dezvoltare Regională
Centru**

**Solidarity Fund PL
in Moldova**

Polish aid

Activitățile sunt desfășurate de către ADR Centru în cadrul proiectului „Acordarea asistenței autorităților publice locale urbane din RDC în consolidarea capacităților administrative și de planificare în procesul de dezvoltare și revitalizare urbană”, finanțat de Polish Aid prin intermediul Solidarity Fund PL în Moldova”.

Raport privind vizita de cercetare (Fact Finding Mission) în zona de revitalizare

1. Nume prenume: Tatiana Guzo
2. Denumirea oraşului: or. Anenii Noi
3. Denumirea zonei: Zona II
4. Durata vizitei: 3 ore
5. Data şi ora vizitei: 16 septembrie ora 14:00-17:00
6. Traseul: str. Concilierii Naţionale – Victoriei - 9 Mai – Luceafărul –Haşdeu
7. Participanţii la vizită: Tatiana Guzo, Alexandru Dolbuş, Dorina Lisnic, Natalia Cojocaru.
8. Impresie generală despre zonă:
 - Resurse economice: În zonă este o fabrică de panificaţie, două magazine de materiale de construcţie, o zonă de agrement, câteva magazine alimentare mici, o farmacie şi o cafenea.
 - Resurse instituţionale: În zonă este amplasat Spitalul Raional şi Centrul de Sănătate, un laborator medical, Centrul Maternal şi o instituţie educaţională extracurriculară – Centrul de Creaţie al Elevilor "Ciocârlia".
 - Resurse umane: În calitate de lideri neformali ai zonei au fost desemnaţi - Lilia Oltu (directoarea Centrului de Creaţie al Elevilor), Ina Gurschi (şefa Centrului de Sănătate) şi Lilia Nuţa (activistă)
9. Caracteristicile zonei: Zona este împărţită (neformal) de localnici în două sectoare - delimitate de traseul naţional Anenii Noi – Căuşeni. Primul sector - mai vechi, amplasat până la traseu, este cu drumuri relativ bune, cu apeduct practic pe toate străzile, dar cu case mai vechi. Sectorul mai nou, amplasat după traseu, reprezintă o zonă rezidenţială, atât cu locuinţe noi construite, cât şi cu terenuri fără construcţii, străzile sunt mai puţin amenajate, zona în proces de amenajare.
10. Discuţii cu locuitorii: Am reuşit să discutăm cu locuitorii câtorva străzi, atât femei, cât şi bărbaţi, de diferite vârste.
11. Concluzii în urma conversaţiilor cu rezidenţii: Zona este situată departe de instituţiile educaţionale – nefiind asigurat nici transport către acestea, nu toţi locuitorii au acces la apeduct şi sistem centralizat de canalizare, drumurile şi trotuarele necesită reparaţie, lipseşte o parcare autorizată în apropierea instituţiilor medicale, nu există o zonă de recreere şi socializare pentru populaţie, sunt puţine terenuri de joacă şi de sport, etc.

ANEXA 7.

Primăria Anenii Noi

inițiază consultări publice

*privind Programul de Revitalizare Urbană
a orașului Anenii Noi
pentru anii 2023-2028*

**documentul poate fi accesat
pe site-ul Primăriei
primaria.aneni@gmail.com**